

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз бехира дар рӯзгор.

ҲАФТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№ 30 (12358)
28 июля
согли 2022

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

► ДОВТАЛАБ - 2022

Беҳтаринҳо донишҷӯ шуданд

Натиҷаҳои озмуни тақсимоти асосии довталабон дар имтиҳонҳои марказонидай дохилшавӣ дар согли 2022 эълон гардид

Ба иттилои котиби матбуоти Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Замира Абдулсамзода, согли равон 93021 нафар (82718 беъди хатми синфи 11 ва 13303 нафар беъди хатми синфи 9) аз имтиҳоноти марказонидай дохилшавӣ аз қайд гузаштанд. Аз ин шумора дар имтиҳоноти марказонидай дохилшавӣ 80942 нафар (68745 беъди хатми синфи 11 ва 12197 нафар беъди хатми синфи 9) иштирок кардан. Баъди супоридани имтиҳонот ба тақсимот 80458 нафар (68319 беъди хатми синфи 11 ва 12139 нафар беъди хатми синфи 9) роҳ ёфтанд.

25-уми июля согли 2022 натиҷаҳои озмуни тақсимоти асосии довталабон дар имтиҳонҳои марказонидай дохилшавӣ ба муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олии қасбии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар согли 2022 эълон гардид.

3. Абдулсамзода қайд кард, ки дар натиҷаи тақсимот 57988 нафар (51809 нафар беъди хатми синфи 11 ва 6179 нафар беъди хатми синфи 9) донишҷӯ шуданд ва 22470 нафар (16510 нафар беъди хатми синфи 11 ва 5960 нафар беъди хатми синфи 9) имкони иштирок дар тақсимоти такрориро доранд, ки аз 12 то 15 августи согли равон баргузор мегардад.

Дар идома мавсүф қайд кард, ки мувоғики тартиби мӯкарраргардида ба озмуни тақсимот довталабоне роҳ ёфта буданд, ки аз рӯйи ихтисосҳо, ки супоридани:

- танҳо кисми А (имтиҳон дар заминии таҳсилоти умумӣ (синфи 11-ум)-ро талаб мекунанд, аз ҳамаи субтестҳои кисми А ҳолҳои гузаришро соҳиб шудаанд;

- танҳо кисми Б (имтиҳон дар заминии таҳсилоти умумии асосӣ (синфи 9-ум)-ро талаб мекунанд, аз ҳамаи субтестҳои кисми Б ҳолҳои гузаришро соҳиб шудаанд;

- ду субтести аввали кисми А ва кисми В (имтиҳонҳои эҷодӣ ва маҳорати маҳсус)-ро талаб мекунанд, аз ду субтести аввали кисми А ва аз ҳамаи санчишиҳои кисми В ҳолҳои гузаришро соҳиб шудаанд;

- ду субтести аввали кисми

Б ва қисми В-ро талаб мекунанд, аз ду субтести аввали кисми Б ва аз ҳамаи санчишиҳои кисми В ҳолҳои гузаришро соҳиб шудаанд;

- кисми А ва Г (имтиҳонҳои иловагии таҳсуссӣ)-ро талаб мекунанд, аз ҳамаи субтестҳои кисми А ва аз кисми Г ҳолҳои гузаришро соҳиб шудаанд.

Хотиррасон мекунем, ки кисми В-ро барои санҷидани қобилияти эҷодӣ ва (ё) малакау маҳорати маҳсуси довталаб аз ихтисосҳои санҷҳои санъат ва фарҳанг,

натсия бали гузариш нишон дода мешавад ва маълумот дар бораи комбинатсияи ихтисосҳои бартаришон пасттари интиҳобкардааш, аз ҷумла, ихтисосҳо ва балҳои гузариши онҳо нишон дода намешавад.

Агар довталаб дар озмуни тақсимот, тибқи комбинатсияи ихтисоси дар рӯйхати интиҳобхояш аз 1-ум поён ҷойгиршуда комёб гардида бошад, дар сутуни “Бали гузариш”-и баҳши “Натиҷаи тақсимот”-и кабинети инфиордидаш ба гайр аз комбинатсияи ихти-

варзиш, дизайн, меъморӣ, хайкалтарошӣ ва дин ҳуди мусассисаҳои таълимии даҳлдор баргузор кардаанд.

Инчунин, кисми Г-ро довталабони ихтисосҳо аз филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М. В. Ломоносов дар шаҳри Душанбе (“Г.1”) ва ё Донишгоҳи Осиёи Марказӣ (“Г.2”) интиҳобкарда супориданд.

Ба таъкиди ў, маълумоти муғассал дар бораи натиҷаи озmuни тақsimot, az ҷumla, bali umumiي badiastovardan dovatalab aз rӯyi xar yak combinatсияи ixtisosи intihobkardaаш va bali guzariš az rӯyi xar yak combinatсия (agar dovatalab dar ozmun tibki on(xo) komёb nagardida boшад), dar kabineti infiорdidi xar yak dovatalab choygir karда shuda, inchunin, ba telefonni mobilii ў, ki rakami on dar varaqai бақайдигiriash dar mайдони “Telefonni mobilii” қайд garidaast, paemak (SMS)-i rojgon bo maъlumoti muhtasarp dar in bora firiستoda shud.

Агар довталаб дар озmuни тақsimot az rӯyi ягон combinatсияi ixtisosi intihobkardaаш komёb nagardida boшад, dар sутuni “Bali guzariш” bali guzariш az rӯyi xar jaкe az combinatсияi ixtisosҳоi intihobkardaаш nishon doda meshavad.

“Natiҷaи tақsimot”-i kabineti infiорdidi dar sutuni “Bali guzariш” tanҳo baroи ҳamim combinatсияi ixtisosҳоi intihobkardaаш nishon doda meshavad.

– Tavre ki қайд гардид, maъlumoti muғassal dар boraи

(Давомаш дар саҳ. 6)

• ДАР ИН ШУМОРА: •

Амали ҷавонмардона ба хотири тинчию амонӣ

Бо дастури бевоситаи Пешвои миллат, муҳтарам Эмомали Раҳмон 146 нафар шаҳрванди Тоҷикистон аз Сурия ба Ватан баргардонида шуданд

саҳ. 2

30 нафар соҳиби атtestати аълои универсалий ва равиявӣ бо медали тилло ва нуқра

саҳ. 3

Мактабу маориф - кафили рушди ҷомеа

саҳ. 5

Омилҳои беҳтар гардидани сифати китоби дарсӣ ва таълифи он

саҳ. 8-9

Мову шумо дар моварои эҷод

Ё ҷандандеша дар бораи баъзе назару таҳлилҳо

саҳ. 10

Созмони хонандагон ва нақши он дар масъалаи азхудкунии фанҳои таълими

саҳ. 11

Аҳамияти ҳаftai фанни математика

саҳ. 12

Саргузашти пурмоҷарои хирс ва одамон

саҳ. 14

ОЗМУН

21-уми июля соли ҷорӣ дар мактаби байналмилали Президентӣ дар шаҳри Душанбе озмун миёни хатм-кунандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳурий барои соҳиб шудан ба аттестати аълои универсалий бо медали тилло ва нуқра, аттестати аълои равиявӣ бо медали тилло ва нуқра оғоз ёфт.

Науст Р. Сайдзода - вазири маориф ва илм, зимни сухбат бо довталабон қайд на- ва чамъият-гуманитарӣ бо мебодали тилло ва нуқра пешниҳодӣ гардидаанд, ки аз ин шумора 45

30 нафар сохиби аттестати аълои универсалий ва равиявӣ бо медали тилло ва нуқра

-Натицаи чамъбасти панҷ соли охири озмуни мазкур нишон дод, ки төйдоди хатмкунандагони лаёкатманду сазовор ба медали тилло ва нукра рӯ ба афзоиш ёфтааст. Агар дар соли 2017 8 нафар хатмкунанда соҳиби медали тилло ва нукра гардида бошад, пас, ин шумора дар соли 2021 ба 53 нафар расидааст,-таъкид дошт вазири маориф ва илм.

Лояти Мухтори Кухистони Бадахшон, шаҳру ноҳияҳои Файзобод, Роғун, Шаҳринав ва минтақаи Рашт ягон довталаబ ба озмун пешниҳод нашудааст.

23-юми июли соли равон дар толори Мактаби байналмилалии Президентӣ дар шаҳри Душанбе маросими чамъбастии озмун барои соҳиб шудан ба аттестати аълои универсалӣ бо медали тилло ва нукра, аттестати аълои

Бояд қайд намуд, ки соли равон аз тарафи раёсат ва шуъбаҳои маорифи шаҳру нохияҳои чумхурӣ ва муассисаҳои таълимии макомӣ чумхуриявидошта 144 нафар дотвалаб ба озмуни аттестати аълои равияни универсалӣ, табии-риёзӣ тилло ва нуқра, аттестати аълои равиявӣ бо медали тилло ва нуқра баргузор гардид. Дар он вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода, муовини вазири маориф ва илм Зиёдулло Абдулзода, сардори раёсати таҳсилоти миёнанӣ умумӣ Зиёратшоҳ Назрӯзода, директо-

Пар.ДИС.ДЛТТ.дар шахри Худжанд

Дар дис ддт дар шаҳри Ҳуҷанд маросими супоридани дипломҳои хатм баргузор гардид. Дириектори до-нишкада, номзади илми иқтисод, дот-сент Ҳошимзода Ҳомид Ҳасан хатмкунандагонро ба маросими супоридани дипломҳо табриқ гӯфта, таъкид намуд, ки мо бо хатмкунандагонамон ифтихор менамоем ва боварӣ дорем, ки онҳо дар соҳаҳои мухталифи хоҷагии халқ барои ободию пешрафти кишвари азизамон саҳми арзандай худро мегузоранд.

Донишкадаро соли чорӣ 899 нафар, аз

чумла, 37 нафар бо дипломи аъло хатм
хисоблари.

Дар чорабинӣ меҳмонон Зафар Ҳакимов – сардори идораи иқтисод ва молияи Иттифоқи Тоҷикматлубот, Илҳомчон Рабиев – директори департаменти истеҳсолоти ҶДММ “Фаровон-1”, Шоҳруҳ Аҳмедов - мутахассиси бахши кадрҳои раёсатии андоз дар вилояти Суғд, Абдувосит

Мамадчонов – подполковники Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Саидаззод Азаматов – роҳбари филиали ҶСК “Алиф Бонк” дар шаҳри Ҳуҷанд суханронӣ намуда, ҷиҳати таъмин намудани хатмқунандагон бо ҷойҳои корӣ, густариши робитаҳо дар раванди таҷрибаомӯзии донишҷӯён дар истеҳсолот ибрози ақида намуданд.

Дар вазъияти тантанавӣ ба ҳатмкунандагони беҳтарин диплом тақдим карда шуд. Ҳатмкунандагон арзи сипоси худро ба устодонашон баён дошта, изхор намуданд, ки барои ободию пешрафти Тоҷикистони соҳибистиклол хидмати шонста меморандӣ.

*Нуъмон РАЧАБЗОДА,
«Омӯзгор»*

► ҲАФТАИ ВАЗОРАТ

Шин Лонг дар ҳузури вазир

Дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон вохӯрии вазiri маорif ва илmi Раҳим Саидзода бо намояндаи Bonki Osciёni Rушд (BOR) ва роҳбари лоиҳаи татbiқшаванда (STEM) Шин Лонг доир шуд.

Зимни сухбат иброз гардид, ки ҳадаф аз вохӯрии мазкур муҳокимаи лоиҳаи панҷсолаи “Такмили таълими илмҳои табии, технологӣ, муҳандисӣ ва математика дар мактабҳои миёна” (STEM) солҳои 2023-2028 татbiқшаванда мебошад.

-Дар ҳақиқат, мавзуи STEM хеле муҳими замонавӣ буда, ба афзалияти аз ҳама асосии соҳаи маорif ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, яъне тавсияи омӯзиши илмҳои табiatшиносӣ, технологӣ, муҳандисӣ ва riёzӣ дар муассисаҳои таҳsилoti умумӣ ҷавобгӯй аст. Аз тарафи дигар, таҳия ва иҷрои чунин лоиҳа дар маъсалаи ба ҳаёт татbiқ намудани ҳуҷҷатҳои муҳими давлатӣ, аз ҷумла, Стратегияи миллии рушdi Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи соли 2030, Стратегияи

миллии рушdi маорifi Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳрои давраи то соли 2030 ва Стратегияи омӯзиш ва рушdi фанҳои табiatшиносӣ, Бояд гуфт, ки татbiқи лоиҳai “Такмили таълими илмҳои табии, технологӣ, муҳандисӣ ва математика дар мактабҳои миёна”

дакиқ ва riёzӣ (ё бо (STEM) дар истифодаи ва-истилоҳи байналмилалӣ STEM) кумак мерасонад. Инчунин, лоиҳai мазкур ба афзалиятаи нави иқтисодиёti миллии қишвар, ки аз тарафи Ҳукумати Тоҷикистон муайян шудааст, яъне саноатионии қишвар ва эълон гардидан. Бистсолаи омӯзиш ва рушdi фанҳои табiatшиносӣ, дакиқ ва riёzӣ хеле мувоғӣ аст, - зикр гардид зимни сухбат.

19-уми шули соли ҷорӣ дар Тоҷикобод ва Лахш, инчунин, таъмиру таҷдidi ошҳонаҳо, ташкили гармҳонаҳо, гузаронидани оби нӯшкӣ ва нӯқтаҳои гармидаҳӣ дар муассисаҳо мубодилаи афкор намуданд. Ҳамзамон, дар бораи ёддошти тафоҳум байни Вазорати маорif ва илм ва ташкилоти “Каритас Швейтсария” Шинан Кассам доир гардиid, ки дар он, инчунин, намояндагони раёсатҳои муносабатҳои байналмилалӣ, иқтисод, банақшагӣ дар соҳаи ма-

тоҷикобод ва Лахш, инчунин, таъмиру таҷdidi ошҳонаҳо, ташкили гармҳонаҳо, гузаронидани оби нӯшкӣ ва нӯқтаҳои гармидаҳӣ дар муассисаҳо мубодилаи афкор намуданд. Ҳамзамон, дар бораи ёддошти тафоҳум байни Вазорати маорif ва илм ва ташкилоти “Каритас Швейтсария” табодули андешаҳо сурат гирифт.

Бояд гуфт, ки лоиҳai нави

Вохӯрии муовини якуми вазир бо Шинан Кассам

ориф ва илми иштирок намуданд.

Зимни вохӯрӣ ҷонибҳо ҷиҳати ба роҳ мондани лоиҳai нави ташкилоти “Каритас Швейтсария” дар самти таъмин намудани истеҳсоли самараноки махсулоти озукаворӣ ва гизо дар китъаҳои замин ва боғҳои наздимактабӣ бо мақсади дастгирии Барномаи миллии физоми мактабӣ дар муассисаҳои таълими ноҳияҳои Раҷt, намояд.

ташкилоти “Каритас Швейтсария” аз ҷониби Иттиҳоди Аврупо маблагузорӣ мегардад ва он дар самти гизои мактабӣ фаъолият дорад. Лоиҳai мазкур ният дорад дар 10 муассисаи пилотӣ дар ноҳияҳои Раҷt, Тоҷикобод ва Лахш кори худро оғоз намояд ва то панҷ соли дигар дар ноҳияҳои ҷумҳурии лоиҳai мазкурро татbiқ намояд.

Баррасии ҷалби донишҷӯёни тоҷик ба Донишгоҳи Ситии Малайзия

Дар маҷлисаҳои Вазорати маорif ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон вохӯriи муовinи вазiri маорif ва илmi Лутфия Абдулхоликзода бо намояндаи Донишгоҳи Ситии қишвари Малайзия Соро Ошаги ва директори Институти меҳмондорӣ ва сайёҳӣ, Ҳамзамон директори ташкилоти “Вател” дар

дар донишгоҳи Малайзия худуди 30 нафар донишҷӯи тоҷик дохил шуда, 20 нафари онҳо ин муассиса-аро бомувафқият ҳатм намуданд ва айни замон 10 нафар аз рӯи ихтиносҳои гуногун таҳsили худро идома дода истодаанд.

Ҳамчунин, таъқид гардид, ки донишҷӯёни тоҷик дар Донишгоҳи Ситии бо фарқ аз донишҷӯёни барҳе қишварҳо бо донишшу малака ва рафтари намунаӣ таҳsил менамоянд, ки ин боиси ифтиҳори ҳар шаҳрванди тоҷик аст.

Дар охир ҷонибҳо ба мувоғика расиданд, ки ҷиҳати вусъат баҳsидани ҳамкориҳо тамоми ҷорӣ дар ҷумҳурии Малайзия мубодилаи афкор намуданд. Зикр гардид, ки то кунун

► СЕМИНАР

Мушкилоти таҳsилoti томактабӣ

Тибқи дастури вазiri маорif ва илми қишвар ва сардори Раёсати маорifi вилояти Ҳатлон дар муассисаи таълими рақами 6-и шаҳri Boxtar барои мушворони муассисаҳои таҳsилoti томактабии 25 шаҳru навоҳии вилояти Ҳатлон семинари омӯзиши ташкил гардиid.

Наҳуст, намояндагони Вазорати маорif ва илми қишвар ва Раёсати маорifi вилояти Ҳатлон дар бораи ҳадафи баргузории семинари омӯзиши табодули афкор намуда, доир ба ғаъoliyat, дастоварҳо ва мушкилоти ҷойdoшtaн tаҳsилoti томактабӣ изҳori назар намуданд.

Гуфта шуд, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва хосатан дар вилояти Ҳатлон ба ин самти таҳsилoti таваҷҷӯҳи махsus равона мегарداد.

Дар қисмати аввали семинар мушвори оид ба таҳsилoti томактабии Маркази таъlimioи методӣ, табъу нашр ва муомилоти китобҳои дарсии назди Раёсати маорifi вилоят Марҳабо Ҳодибоева дар бораи фаъoliyat марказ ва рasonидani қumакҳoи metodӣ ба mушvoron va kormandoni muassisaҳoи tаҳsилoti томактабӣ suxhanronӣ namud. Digar ištirokdorон dар bo-rai roxhoni samarabahaxi tashkili korи roxhbari muassisaҳoи tаҳsилoti томактабӣ, roxhoni baland

Хадамоти матбуоти Раёsati maorifi vilojati Hatlon

маблағи 898 369 сомонӣ кумаки модиву moliajv расонида шудааст.

Раиси қumita зikr kard, ki tibki maъlumatot peşnixodnamuda shubъba va bakhshoi din, tanzimi anъana va ҷashnun marosimi shaҳru nohijayoi chumhurij 4112 nafar shaҳrvandi chumhurij dar muassisaҳoи tаҳsилoti tаъlimi diniy xorich az қišvar fajrirasmiy tаҳsил namudaand. Dar

natiqai andeshidani chorahoi zaruri to imrӯz 3947 nafar donishchӯ ba Vatan bargardoniда шуданд. Bo volidaini donishchӯeни bokimonda, baroibargardoniда farsazandonaon ba қišvar va idomai tаҳsil dar muassisaҳoи olini қišvar muntagazam olini қišvar muntagazam suxbatu voxūriҳo ančom doda meshavad.

Xotami XOMID
«Omӯzgor»

► НИШАСТИ МАТБУОТИ

3947 донишҷӯ ба Vatan bargardoniда шуданд

Дар нишasti матбуотии Kumiata din, tanzimi anъana va ҷashnun marosimi назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъoliyat nimosolai avvali soli 2022 raisi in nichod Sulaimon Davlatzoda ittiloъ dodd, ki dar shash moxi soli chorij az ҷonibchi ittihodiyayoi dinin chumhurij ba yatimoni maъyobon, shaҳsoni beparastor va oilaҳoи kambizoat ba

mablaғi 898 369 somonӣ kumak modivu moliajv rasonida shudast.

Raissi қumita zikr kard, ki tibki maъlumatot peşnixodnamuda shubъba va bakhshoi din, tanzimi anъana va ҷashnun marosimi shaҳru nohijayoi chumhurij 4112 nafar shaҳrvandi chumhurij dar muassisaҳoи tаҳsилoti tаъlimi diniy xorich az қišvar fajrirasmiy tаҳsил namudaand. Dar

natiqai andeshidani chorahoi zaruri to imrӯz 3947 nafar donishchӯ ba Vatan bargardoniда шуданд. Bo volidaini donishchӯeни bokimonda, baroibargardoniда farsazandonaon ba қišvar va idomai tаҳsil dar muassisaҳoи olini қišvar muntagazam olini қišvar muntagazam suxbatu voxūriҳo ančom doda meshavad.

Zimni voxūriҷonibҳo wobasta ba ҷalb namudani donishchӯeни toҷik dar Donishgoҳi Sitii Malaiзia mubodilaи afkor namudand. Zikr gardidi, ki to kunun

► ДОВТАЛАБ - 2022

(Аввалаш дар саҳ. 1)

натицаҳои озмуни тақсимот дар кабинети инфиродии ҳар як довталаб гузошта мешавад. Агар дар баҳши “Натиҷаи тақсимот”-и кабинети инфиродии довталаб матни “Шумо аз рӯи интихоби № 1 гузаштед!” дарч гардида бошад (ранги пасманзар (фон)-и он сабз аст), пас, довталаб дар озмуни тақсимот ба муассисаҳои таълими мувофиқи яке аз комбинатсияҳои интихобкардааш комёб гардидаст. Дар ҷадвал комбинатсияи интихоби саҳсаҳи даҳлдор, бали гузариши аз рӯи он ва бали бадастовардан довталаб нишон дода мешавад.

Агар дар баҳши “Натиҷаи тақсимот”-и кабинети инфиродии довталаб матни “Шумо аз рӯи ягон комбинатсияи интихобкардаатон нагузаштед! Имкони дар тақсимоти тақрорӣ иштирок карданро доред. Барои ин бояд аз 12-ум то 15-уми августи соли 2022 дар яке аз нуқтаҳои бакайдигарӣ аз нав аз қайд гузаред.” дарч гардида бошад (ранги пасманзар (фон)-и он сурх аст), ин чунин маънно дорад, ки довталаб дар озмуни тақсимоти асосӣ аз рӯи ҳеч яке аз комбинатсияҳои интихобкардааш комёб нагардидаст, – қайд кард З. Абдусаломзода.

Инчунин, дар баҳши “Натиҷаи тақсимот”-и кабинети инфиродии довталабе, ки бинобар соҳиб нақуданааш ба холҳои гузариш аз як ё якчанд субтести қисми А ё Б ва ё қисми В ё Г ба озмуни тақсимоти роҳ наёфтад, матни “Шумо ба озмуни тақсимоти роҳ наёфта будед.” нишон дода мешавад, ки ранги пасманзар (фон)-и он сурх аст.

З. Абдусаломзода қайд кард, ки бали гузариши аз рӯи комбинатсияи интихос бали умумие аст, ки бо ҷамъ қардан балҳои аз субтестҳо ва (ё) қисми (қисмҳои) даҳлдор ва бали аз хисоби имтиёз ё қоффитсент (дар сурати доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи шумораи ҷойҳои нақшаи қабули донишҷӯён ҷудо карда аз рӯи комбинатсияи интихоси муайян аз ҳама охир тақсимоти шудааст. Бали гузариши, ин бали умумии аз имтиҳонҳо бадастовардан ҳамон довталабе аст, ки аз рӯи комбинатсияи интихоси муайян дар ҷойи охирини тиқи нақшаи қабул ҷудо гардида гузаронида шудааст.

Довталабоне, ки тиқи нақшаҳои озмуни тақсимоти асосӣ ба муассисаҳои таълими мувофиқи комбинатсияи интихобкардаашон

комёб ғардидаанд, бояд на дертар аз 6-уми августи

ба муассисаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

даҳлдор ҳозир шуда, ба

тиқи нақшаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

даҳлдор ҳозир шуда, ба

тиқи нақшаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

даҳлдор ҳозир шуда, ба

тиқи нақшаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

даҳлдор ҳозир шуда, ба

тиқи нақшаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

даҳлдор ҳозир шуда, ба

тиқи нақшаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

даҳлдор ҳозир шуда, ба

тиқи нақшаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

даҳлдор ҳозир шуда, ба

тиқи нақшаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

даҳлдор ҳозир шуда, ба

тиқи нақшаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

даҳлдор ҳозир шуда, ба

тиқи нақшаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

даҳлдор ҳозир шуда, ба

тиқи нақшаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

даҳлдор ҳозир шуда, ба

тиқи нақшаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

даҳлдор ҳозир шуда, ба

тиқи нақшаҳои таълими миёна ё

олии қасбии даҳлдор ҳозир шуда,

бо қабули ҳуҷҷатҳои зарурӣ,

ки рӯйхати онҳо дар зер оварда

шудааст, ба комиссияи қабули

он муроҷиат намоянд. Дар сурати

доштани чунин имтиёз) бадастовардаи довталаби дар доираи

шумораи ҷойҳои нақшаи қабул

</div

► ТАХЛИЛ

Неруи муҳолиф ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба амнияти қишварамон таҳдид мекунад, ташкилоти террористиу экстремистии Ҳизби наҳзати исломӣ ме-бошад. Бо вучуди он ки ин ҳизб дар Тоҷикистон террористӣ ва мамнӯъ эълон гардид ва як қисми роҳбаронашон ба ҳабс гирифта шуданд, наҳзатиҳо тавонистанд дар се соли охир ба осонӣ фаъолияти худро дар қаламрави қишварҳои Иттиҳоди Аврупо ба роҳ монанд.

Ҳаштуми сентябри соли 2018 бо ташаббус ва роҳбарни ин созмони террористӣ як эътилоф зидди Тоҷикистон ташкил шуд. Дар ин эътилоф 4 ташкилоти муҳолифи нав, ки дар Иттиҳоди Аврупо созмон дода шудаанд, шомил гаштанд.

Дар қишварҳои аврупой ба роҳбарни ТТЭ ҲНИ Муҳиддин Кабирӣ ва дигар ҳаммаслаконаш паноҳандагии сиёсӣ, дар шаҳри Дортмунди Олмон ба ихтиёри онҳо қароргоҳ, як бинои дуошёна бо ошхонаю маҷлисгоҳ барои 200 кас ва варзишгоҳ дода шудааст. Амнияти М. Кабирӣ ва наздиқонашро ҳадамоти маҳсуси Олмон (BND) таъмин мекунад. М. Кабирӣ ва дигар роҳбарону масъулони фирории наҳзатӣ дар худуди Иттиҳоди Аврупо озодона мегарданد, мулӯқоту ҷаласаҳо донир месозанд, дар конғронсу семинарҳо ва дигар ҳамоишҳо ширкат меварзанд ва суханронӣ мекунанд. Ин созмони террористӣ аз ҷиҳати молиявӣ мушкилӣ надорад, зеро Муҳиддин Кабирӣ ҳанӯз пеш аз фирор карданаш

Ташкилоти ТТЭ ҲНИ дар ҳориҷи қишвар бо қадом ният фаъолият дорад?

қисми бештари маблагҳои шаҳсию ҳизбиашро ба ҳориҷа интиқол дода буд. Чунин шакли ҳамкориҳо дар холате, ки манфиати ду ҷониб ба ҳамдигар мувоғифик меоянд, дар таҷриба як кори маъмулӣ аст. То имрӯз ин созмони террористӣ беш аз 6 ҷаласаи Раёсати Олии худро бо ширкати аъзои ҳуд, ки дар қаламрави Туркия, Олмон, Лаҳистон, Австрия, Латвия ва Эрон ҷангиҳо ёфтаанд, баргузор намудааст. Дар ҳар бахши созмони террористӣ ва дигар гурӯҳҳои ифратии зидди конститутионӣ ҳудадор карда мешаванд, ки дар соли 2019-20 таъодди гурезаҳоро то 20 000 расонанд. Гурезаҳо на танҳо аз ҳисоби ҷонибдорони наҳзат, балки аз ҳисоби мардуми озодандеш, диндор, тоҷирони муваффак ва рӯзноманигорону дигарандешони чомеаи Тоҷикистон бояд бошанд. Ҳар як бахши ин созмон, ки дар қишвари зист, инчунин, бахшҳои маҳфӣ (яҷеъаҳо) дар ҳудуди Федератсия Россия, Украина, Қазоқистон ва Қирғизистон низ ҳудадор шудаанд, ки фаъолияти таблиғотиро фаъол намуда, таъодди мукарраршудаи ҷонибдоронро ба қаламрави Иттиҳоди Аврупо сафарбар намоянд. Ҳоло дар шаҳри Варшаваи Лаҳистон маркази маҳсус оид ба қабул ва сафарбаркуни гурезаҳо ба дигар марказҳои қабули паноҳандачӯйн ташкил шудааст. Роҳбарни ин марказ ба ухдаи Муҳаммадҷон Кабиров ва

Муҳаммади Зоҳир гузошта шудааст. Дар қаламрави Олмон низ ҷунин марказ ташкил шудааст, ки роҳбарии онро Ҷаннатуллоҳи Комил ба дӯш дорад.

Қобили зикр аст, ки ҳадамоти маҳсус ва доираҳои муайянни ҳориҷӣ ташкилоти террористии Ҳизби наҳзати исломиро то ҳанӯз ҳимоят ва маблагҳузорӣ мекунанд. Дастигир ёфтани ТТЭ ҲНИ аз ҷониби онҳо мутобики идеологияни зиддитоҷӣ амали мегардад.

Қобили зикр аст, ки дар айни замон ҳизби наҳзати исломӣ дар самти муబоризаи идеологӣ ва ҷангӣ иттилоотӣ фаъол гаштааст. Беш аз 6 стуҷияи сабти видеой ташкил намудааст (Mechan TV, MUBORIZ tv, Payomi Mardum, Taj Live TV, ПАЁМ TV, Tojikon TV) ва ният дорад, телевизиони моҳворавӣ (спутникӣ) ташкил намояд. Имрӯз дар фазои иттилоотии Иттиҳоди Аврупо бо андешаҳои боғта ва соҳта фаъол шудаанд. Сомонаҳои интернетии [nahzat.org](#), [payom.net](#), [vostoknews.org](#), [isloh.net](#) ва гайраро, ки ҳусусияти ифратӣ соҳтаанд, тавассути онҳо дар фазои иттилоотии дохилу ҳориҷӣ ҳамарӯза маводи зиддимилӣ ва зиддиҳукуматиро барвари манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон таблиғ мекунанд.

Бо мақсади тақвият додани фаъолияти таблиғотиро ва таҳрибӣ ҲНИ қӯшиши дорад, ки бештар журналистҳои муҳочиршударо, ки ба пул ниёз доранд,

ба ҳуд чалб созад. Дар солҳои 2019-2020 фаъолияти таблиғотии гурӯҳҳои ифратӣ ва ҳизби наҳзати исломӣ вобаста ба наҷдикшавии интиҳоботҳои парламентӣ ва президенտӣ афзоиш дода ҳоҳад шуд. Бо ин мақсад наҳзатиҳо шумораи бештари рӯзноманигорон ва адібонро ба тарафи ҳуд чалб ҳоҳанд кард, инчунин, ният доранд сомонаю пойгоҳҳои бештари зиддиҳукуматӣ таъсис диханд.

Дарсамти фаъолияти сиёсӣ наҳзатиҳо бештар қӯшиши доранд, ки худро дар Иттиҳоди Аврупо ҳамчун неруи сиёсии демократӣ ва прогресивӣ муаррифӣ намоянд. Аз бекифояти макомоти ваколатдор, то ҳол дар ин самти гурӯҳҳои муҳолиф то андозае муваффақ ҳам гардидаанд. Вобаста ба ин, роҳбарияти ТТЭ Ҳизби наҳзати исломӣ нақша дорад, ки дар қишварҳои Аврупо беш аз 7 созмону ташкилоти ба Ҳукумати ҔТ муҳолифро ташкил намуда, расман дар қишварҳои аврупой ба қайд гирад. Чунин иқдом аз ду ҳадаф иборат мебошад, - якум, аз тарикӣ ин ташкилоту созмонҳо ба даст овардани маблагҳи муайянни пулӣ, дуюм, нишон додани иттиҳоди нерӯҳои муҳолифи Тоҷикистон дар ҳориҷи қишвар.

П.САИДҔАҲФАРОВА,
номзади илмҳои фалсафа,
котиби илмӣ Институти фалсафа,
сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи АМИТ

► ДИДГОХ

«Шикасти фитна» фитнаро фош кард

Ҳаводисе, ки 14 май оғоз ёфта, шаҳри Ҳоруғ ва ноҳияи Рӯшони Вилояти Муҳтори Қӯҳистони Бадаҳшонро фаро гирифта буд, воқеан ҳам, кули мардуми Тоҷикистонро нигарон кард.

Воқеаҳои мазкур, ки бо дастури маблагӯзориҳои нерӯҳои беруна роҳандозӣ шуда, ҳадафи ҷудоандозиро дар ҷомеаи Тоҷикистон пайғӣ менамуданд, сулҳу субот ва ваҳдати миллии моро ҳалалдор намуда, боиси бори дигар тира гардидани фазои орому беолоши ҷомеаи тоҷикон мегардиданд.

Аз фильмномаи «Шикасти фитна» баръало маълум мегардад, ки тазоҳуроти дар шаҳри Ҳоруғ ва ноҳияи Рӯшон ба амаломада ҳанӯз як моҳ қабл, 16 марта соли 2022 аз ҷониби як гурӯҳ ашҳоси ба ҳоҷаҳои ҳориҷӣ фурӯҳташуда, аз қобили Алим Шерзамонов, Маҳмадбокир Маҳмадбокиров, Улфатхоним Маҳмадшоева, Ҳолбаш Ҳолбашов дақиқан тарҳрезӣ гардида, онҳо ҳадафи ноором гардонидани фазои қишварро доштанд. Бахусус, Улфатхоним Маҳмадшоева, ки накши ҳамоҳангозиро дар воқеоти мазкур иҷро мекард, солиёни зиёд бо созмонҳои ҳориҷӣ ҳамкорӣ дошта, ба ивази маблагҳои ҳоҷаҳои ҳориҷӣ боиси ноором гардидани қишвар ва қурбон шудани ҳамватанон гар-

дидааст. Вале бояд таъқид кард, ки ин фитнаи тарҳрезишида тағриқаандозон ба зудӣ ба шиқаст мувоҷех гардид.

Бояд таъқид кард, ки аз ҳотираи мардуми тоҷик рӯзҳои мудҳишу даҳшатбори солҳои 90-уми асри XX ҳанӯз ҳам зудуда нашудааст. Ҷомеаи Тоҷикистон оқибатҳои вазнини ҷангӣ таҳмими бародаркушро, ки дар натиҷаи он ҳазорҳо

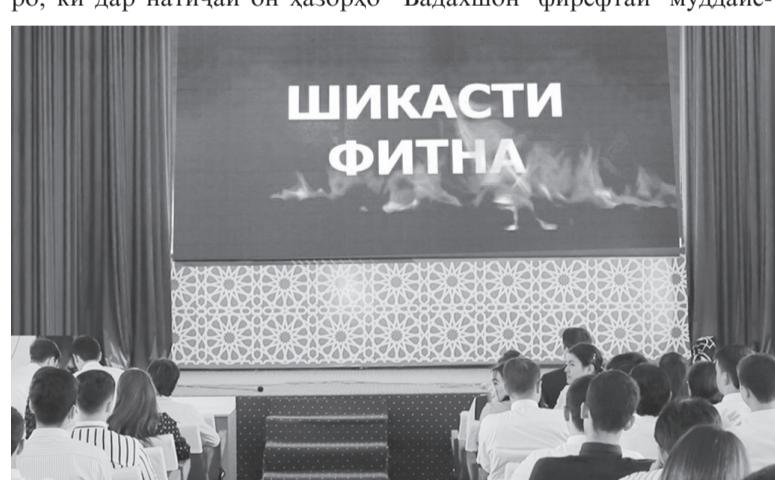
бисёранд ва ягона роҳи ҳалли ин мушкилиҳо ваҳдат ва ягонағии мардуми тоҷик аст. Танҳо дар сурати ваҳдату иттиҳод мөметавонем ин мушкилотро низ бартараф намуда, барои ҳуд ва ояндагони ҳеш зиндагии шоиста таъмин намоем.

Итминон дорем, ки ҳалқи сарбаланду фарҳангсолори Вилояти Муҳтори Қӯҳистони Бадаҳшон фиরғтаи муддаиё-

нафар тоҷик ва тоҷиконӣ қурбон ва ҳазорҳо нафари дигар бехонумон шуда, ҳазинаи давлат қасоду миллии тоҷик парешон гардида буд, аз ёд на-баровардааст. Тайи ду даҳсолаи охир дар фазои орому қишвар баҳри ободии Ватан, инчунин, таҳқими истиқлол, ки беҳтарин неъмат ва гаронмоятарин арзиш барои ҳар давлату миллиат буда, омили аслии рушду тараққӣ ва заминасозӣ ҳузур дар арсаи ҳаҷонӣ маҳсуб мёбад, пайваста талош меварзад. Албатта, мушкилиҳо ҳанӯз ҳам

ну тарғибарон ва дасисабозони беरунию дохилӣ нагардида, аз пайи тағриқаандозон нарафта, ваҳдату яқпорҷагии қишварро нигоҳ медоранд ва дар атрофи Пешвои миллиат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон муттҳаҳид гардида, баҳри шукуғони бештари қишвар саҳми арзанда мегузоранд.

Ҷ.МИРЗОЕВ,
ҳодими қалони илмӣ шуъбаи
таърихи нағтарини Институти
таърихӣ, бостоншиносӣ
ва мардумшиносӣ ба номи
Аҳмади Донишӣ АМИТ

► НИШАСТИ МАТБУОТИ

Дар Донишгоҳи давлатии Дангаро дар нишасти матбуотӣ ректори он Нурали Шоҳиён қайд кард, ки дар соли 2021-2022 зинаи бакалаври таҳсилоти рӯзонаро 1239 нафар, аз ҷумла, 434 ба таври буҷавӣ, 805 нафар тибқи шартнома, 25 нафар дар асоси қевтоати Президентӣ ҳатм намуда, дар зинаи бакалаври таҳсилоти фосилавӣ 365 нафар, аз ҷумла,

донишҷӯён сессияи тобистонаро бомувафқият ҷамъбаст намуданд. Донишгоҳи давлатии Дангаро дар ҷумҳурӣ ягона таълимгоҳест, ки дар он Маркази иттилоотӣ ва тарғиботии мавҷҳои радио ва телевизионии «Амри вакт» (Веление времени, Command of time) фаъолият мекунад. Муҳимтарин дастоварди донишгоҳо васл намудани таҷхизоти соҳаи дӯзандагӣ дар

Ҳамкорӣ бо 53 корхонаи истеҳсолӣ

51 нафар бо тарзи буҷавӣ, 314 нафар аз рӯйи таҳсилоти шартномавӣ донишгоҳро ҳатм намуданд. Донишгоҳ аз рӯи 76 ихтисосу равия донишҷӯёнро месозад.

Китобонаи донишгоҳо дорои 650 ҳазор адад китоб мебошад. Дар доираи иҷрои лоҳиҳа ҳаридорӣ намудани китобҳои бадей ва илмӣ ба микдори 50000 сомонӣ пешбинӣ шудааст. Донишгоҳ дар раванди расидан ба ҳадафҳои рақобатпазирӣ бо зиёда аз 60 муассисаи олии қасбӣ ва 28 муассисаи олии қасбии бонуғузӣ ҳориҷи қишвар робитаҳои судмандро ба ҳуд мондааст. Баҳро баланд бардоштани сатҳу сифати таълимии донишҷӯён ва беҳтар намудани дараҷаи омодагии қасбии мутахassisони ҷавон роҳбарияти донишгоҳо ба 53 корхона ва ташкилоту муассисаҳои минтақаи Қӯлоб шартномаҳои ҳамкорӣ дорад. Ҷамъбасти сессияи тобистонаи донишҷӯён дод, ки 69,9%-и

Маркази таълимӣ-тренингии «Мӯди Чаманоро» дар доираи Барномаи байнамилалии ресандагӣ ва дӯзандагии ҳуқумати Швейцария (GTEX) (2022) ҷиҳозонидани таҷхизоти соҳаи дӯзандагӣ ба маблағи 90 680 сомонӣ мебошад, ки дар маркази мазкур донишгоҳи метавонад бо истеҳсоли таҷрибии либосҳои мактабӣ шурӯй намояд. Ба ҳамаи ин дастоварҳо нигоҳ накарда, дар донишгоҳ проблема мавҷуданд, ки раванди ҷараёни таълиму тарбияро ҳалалдор менамояд. Яке аз масъалаҳои ташвишовар он аст, ки дар соли таҳсili 2021-2022 аз шумораи умумии донишҷӯён донишгоҳо 70 фоизашон дар сессияи тобистонаи ширкат надоштанд. Аз ҷумла, 731 нафар донишҷӯй бо сабабҳои гуногун аз донишгоҳи ҳориҷ шудаанд, ки аз ин шумора 351 нафар ба тарикӣ ариза ба донишгоҳи дигар ба таҳsil фаро гирифта шудаанд.

Шариф АБДУЛҲАМИД,
«Омӯзгор»

► МУЛОҲИЗА ВА ПЕШНИХОД

Яке аз омилҳои муҳими таъмини испоҳоти соҳа ва татбиқи «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табииатшиносӣ, дақиқ ва риёй дар соҳаи илму маориф» мутобик ба талаботи рӯзафзуни чомеа таҳия намудани китобҳои дарсӣ мебошад. Вобаста ба ин, байзе фикрҳои худро оид ба мазмуну муҳтаво ва сифати китобҳои дарсӣ барои хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ пешниҳод менамоем.

1. Моҳияти китоби дарсӣ. Китоби дарсӣ василаест, ки дар он асосҳои дониш оид ба соҳаи муайянни илм ба таври системавӣ ва мувоғиқ ба дастовардҳои замон пешниҳод гардида, аз рӯйи синнун соли хонандагон таҳия карда мешавад. Он воситаи муҳими саводнок карданни хонандагони муассисаҳои таълимӣ буда, дар ташаккули шахсияти кӯдак ва ҷаҳонбинии илмии ўнакши муҳим мебозад.

2. Талабот ба китоби дарсӣ. Китоби дарсӣ барои хонанда таълиф гардида, ҳангоми таҳияи он хусусиятҳои педагогию психологии ва синнусолии хонандагон ба назар гирифта мешавад. Омӯзгорон низ ҳангоми банақшагирӣ дарс аз китоби дарсӣ истифода мебаранд ва фаъолиятҳои таълимро вобаста ба маводи пешниҳодгардидаи китоб мутобик месозанд. Омӯзгороне, ки саводи кофӣ ва таҷрибаи ғанини педагогӣ доранд, ҳангоми банақшагирӣ мавзӯъ илова ба мавзӯъ китоб аз сарҷашмаҳои гуногуни илмию методӣ истифода мебаранд.

Мутаассифона, ҳастанд омӯзгороне, ки аз доираи китоби дарсӣ намебароянд ва ҳатто он маводеро, ки дар китоби дарсӣ оварда шудааст, пурра ба хонандагон фаҳмонида наметавонанд. Хусусан, омӯзгорони ҷавон ва камтаҷриба дар ин масъала ба мушкилӣ дучор мешаванд. Ба андешаи мо, ин мушкилот ба якчанд омил вобаста аст. Аввал ин ки, ҷунин омӯзгорон сарбории зиёд дӯранд ва барои мутолиаи карданни адабиёти иловагӣ ва умуман, ҳудомӯйӣ вақт намеёбанд. Дигар ин ки, омӯзгорон ба тақмили дониши худ машгул шуда на метавонанд, аз ҷиҳати методӣ сустанд ва намедонанд, ки бо китоби дарсӣ чӣ гуна муносабат бояд кор кард.

Мушкилоти аз китобҳои дарсӣ дурӯст истифода бурда натавонистани баъзе омӯзгорон, аз як тараф, ба паст будани дараҷаи қасбии худи омӯзгор вобаста бошад, аз тарафи дигар, алоқаманд ба мазмуну муҳтаво ва тарзи пешниҳоди мавод ва бâёни муаллифони китоби дарсӣ мебошад. Пас, китоби дарсӣ дар шароити имрӯза бояд чӣ тавр навишта шавад ва ба қадом талабот ҷавобгӯ бошад?

Шароити зудтагайрёбанди имрӯзани ҷумҳурӣ ва ҷомеаи ҷаҳонӣ дар назди таҳиягарони китоби дарсӣ талаботи нав мегузорад, ки байзен онҳоро дар зер меорем.

Ба стандарту барномаи фан ва дигар ҳуҷҷатҳои меъёри соҳа мутобик будани китоби дарсӣ. Стандарти таълими фан, барномаи таълим ва китоби дарсӣ се ҳуҷҷат мебошанд, ки бояд дар мувоғиқа ба ҳамдигар таҳия гарданд ва дар шакли бастаи ҳуҷҷатҳо (стандарт, барнома ва китоби дарсӣ) ба муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дастрас карда шаванд. Мутаассифона, баъзан шоҳиди он мегардем ки ин ҳуҷҷатҳо бо ҳам мувоғиқат намекунанд ва дар ин масъала дар бисёр мавриди таҳиягарони ин ҳуҷҷатҳо, баҳусус, муаллифони китобҳои дарсӣ гунахгор нестанд. Сабаби номувоғиқатии ҳуҷҷатҳои номбурда, дар чоп ва саривакт дастрас нагардидаи онҳо ба

Омилҳои беҳтар гардидаи

муассисаҳои таълимӣ мебошад. Тавре маълум аст, бо гузашти вақт (4 сол) китобҳои дарсӣ бознашр мешаванд ва таѓироте, ки дар ин муддат дар соҳаи илм ва умуман, ҳаётӣ ҷомеа ба амал меояд, дар китоби дарсӣ ворид карда мешаванд. Аммо дар байзе ҳолатҳо стандарт ва барномаи фан бетағири мемонад ва ин боиси номувоғиқатии барнома ва китоби дарсӣ мегардад. Ҳуб мебуд, агар пеш аз бознашри наҷватни китоби дарсӣ аввали стандарт ва барномаи таълими фан таҷиди наzar шуда, таѓироти иловахои баамаломада ба онҳо ворид карда шаванд ва дар асоси он китоби дарсӣ таҳия гардад. Барои ҳалли мушкилоти мавҷуда

Тоҷикистон муаллифони китобҳои дарсиро вазифадор кунад, ки ба китобҳои дарсии худ «Дафтари корӣ» таҳия намоянд. Маҳдудияте, ки дар ҳаҷм ва вазни китobi дарсӣ гузашта шудааст, ба муаллифон имкон намедиҳад, ки барои ба талаботи муносабати босалоҳият мутобик соҳтани китobi дарсӣ мавод ва фаъолиятҳои заруриро ворид намоянд. Ҷойгир кардани ин мавод дар дафтири корӣ айни муддао ҳоҳад буд.

Бо забони содао фаҳмои адабӣ ва барои хонанда (на барои доктору академик) навиштани китоби дарсӣ. Як сабаби норозигии хонандагону омӯзгорони имрӯза аз китобҳои дарсӣ, бо забони мураккаби илмӣ ва мушкил навиштани

шоҳд аз тарафи Вазорати маориф ва илми ҷумҳурӣ дар назди Академияи таҳсилоти Тоҷикистон марказе бо номи «Маркази таҳия ва таълифи китобҳои дарсӣ» ташкил карда шавад, ки вазифаи он ҳамоҳангосозии фаъолияти ниҳодҳои марбута ба масъалаҳои стандарт, барнома ва китобҳои дарсӣ бошад.

Ба талаботи муносабати босалоҳият мутобик будани китоби дарсӣ. Ба ҳамагон маълум аст, ки аз соли 2015 инҷониб дар доираи испоҳоти соҳаи маориф тамоми фаъолияти соҳа ба муносабати босалоҳият дар раванди таълим дар муассисаҳои таълим равона гардидааст. Ин ҷо сухан дар бораи ҷанбаи методии китоби дарсӣ мераవад. Мувоғиқи талаботи муносабати босалоҳият, китоби дарсӣ бояд аз баҳшҳои гуногун иборат бошад, ки аз ин баҳшҳо хонанда дониш омӯзанд, барои донишашро дар амал нишон додан фаъолиятҳои муайянро иҷро кунад (мушоҳид, таҳлил, мукоиса, ҳулосабарӣ, ҷонд) ва донишу малакаҳои худро санҷад. Мутаассифона, аксари китобҳои дарсии имрӯзашо мососан аз матн, баъзан расм, ҳарита ё ҷадвал дар охир аз якчанд саволу супориши иборатанду ҳалос. Аксари саволу супориши китобҳои дарсӣ фактологӣ буда, барои рушди қобилиятаи фикрӣ ва инкишофи нутқи хонандагон камсамаранд. Бештар аз саволҳои тести пӯшида истифода шуда, саволҳои тести күшода қарib истифода бурда намешаванд (хусусан, дар китобҳои синҳои болоӣ). Намунаҳои саволи пӯшида: «Дарозии пиряҳи Федченко чӣ қадар аст?», «Чанд фоизи ин пиряҳ дар даҳ соли охир об шудааст?». Намунаҳои саволи күшода: «Аҳамияти пиряҳи Федченко аз чӣ иборат аст?», «Агар пиряҳи Федченко бо ҷунин суръат об шудан гирад, оқибаташ чӣ мешавад?». Ба андешаи мо, беҳтар мешавад, агар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурӣ

та шудани китобҳои дарсӣ аст. Дар байзе китобҳои дарсӣ барои шарҳ додани қалимаҳои мушкилҳоҳо ҳатто баҳши лугат вуҷуд надорад. Ин ҷо хизмати муҳаррирони китобҳои дарсиро низ қайд кардан зарур аст. Байзе муҳаррирон аз забондонии худ ҷунон «моҳирона» истифода мебаранд, ки барои хонандай мактаб навишта шудани китобро фаромӯш мекунанд ва матнено, ки барои хонандай синни мактабӣ пешбинӣ шудааст, ба матн барои номзади илм, докторант ё мақолае, ки дар ягон конғорсии байналмиллаӣ садо доданаш лозим аст, табдил медиҳанд. Ба таври сунъӣ тарҷума кардани байзе истилоҳоти байналмиллаӣ, ки дар илм қабул шудааст, низ хизмати муҳаррирони китобҳои дарсӣ мебошад (масалан, қалимаҳои экватор, скелет ва гайра). Дар ин масъала баҳши «Лугат ва истилоҳот»-и китоби дарсӣ ба хонандагон ёрӣ мерасонад (агар ин баҳш дар китоби дарсӣ бошад).

3. Масъалаи муаллифӣ. Муаллифи китоби дарсӣ будан масъулияти ниҳоят баланд мебошад. Тамоми камбудии норасӣ ва бартарии муваффакияти китоби дарсӣ ба дӯши муаллиф аст. Ҷустуҷӯ ва пайдо кардани мавод, таҳлили он, интиҳоби матолиби зарурӣ, ба шароити кишивар ва стандарти барномаи таълими фан мутобик кардани он, ҷустуҷӯ ва интиҳоби расм, Ҷонъа ва ҷадвалҳои мувоғиқ, таҳияи амалияи мувоғиқ, ки ҳангоми иҷрои он хонанда донишни назариявии худро дар амал нишон дода тавонад, таҳияи саволу супориши ва дигар фаъолиятҳо, ки донишу малакаи хонандаро месанданд.

Пас, кӣ муаллифи китоби дарсӣ буда (ё шуда) метавонад? Ба андешаи мо, муаллифи китоби дарсӣ барои хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ шахсе буда метавонад, ки

малака ва маҳорати кофӣ дошта бошад; – аз хусусиятҳои психологӣ, педагогӣ ва синнусолии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ оғоҳ бошад;

– оғози фаъолияти кориаш (таҷрибаи корӣ) аз мактаби миёна ибтидо гирифта бошад ва ё дар ҷараёни фаъолияти кориаш дар мактаб ақаллан 4-5 сол аз хамон фан дарс дода бошад. Дар ин ҳолат ў метавонад бо хусусиятҳои педагогию психологӣ ва синнусолии хонандагон аз наздик шиносӣ пайдо кунад, бо забони содао фаҳмо барои хонанда нависад (на бо забони академик), муайян кунад, ки қадом маълумот (мисол, масъала) барои дарки бачаҳо мувоғиқ аст ва гайра;

– бо стандарт, барнома ва дигар ҳуҷҷатҳои меъёри-хукуқии таълими фан ва соҳа шинос бошад ва ҳангоми таҳияи китоб ба ин ҳуҷҷатҳо такъя нағояд;

– малакаю маҳорати кор кардан бо маводи иттилоҳӣ, таҳлил ва хула-сабарории онро дошта бошад;

– аз ҷиҳати методӣ мутаҳassisи хуб бошад, дар интиҳоби ва пешниҳоди маводи таълими китоби дарсӣ ва фаъолиятҳои маърифатии хонандагони синну соли гуногун малакаю маҳорати таҳсилоти миёнаи умумӣ низ бошанд.

Вобаста ба ин масъала, ҷонд нуктаи дигарро қайд кардан зарур аст.

Ҳар дафъа, пеш аз таҳияи китобҳои дарсӣ, аз тарафи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурӣ Тоҷикистон аз рӯйи талаботи таҳияи китобҳои насли навозун барои муаллифон гузаронида шавад ва дар он дар баробари муаллифон амалкунанда довталабони дигар низ иштирок кунанд, ки дар байнашон омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ низ бошад.

Агар баргузор намудани озмун имкон надошта бошад, ҳангоми таҳияи китоби дарсӣ, дар қатори муаллиfonи амалкунанда як нафар аз омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ки бевосита аз ин фан ба хонандагон дарс мегӯяд ва таҷрибаи бой дорад, ҳамроҳ карда шавад.

4. Масъалаи қадр кардан муаллифон. Ба таври зарурӣ қадр кардан заҳмати муаллифони китоби дарсӣ таълими китобҳои дарсӣ ҳаққи қалами муаллифони китобҳои дарсӣ ниҳоят кам буда, нархнома, ки барои пардоҳти ҳаққи қалами муаллифон амал мекунад, ҳанӯз солҳои аввали ташкилӣ бии давлати соҳибҳиёри Тоҷикистон муайян шуда буд (таҳминан 350 сомонӣ барои як ҷонибӣ чопӣ). Ба наздикӣ (солҳои 2019-2021) ҳаққи қалами муаллифон ба 500 сомон (барои як ҷонибӣ чопӣ) расонида шуд, ки агар заҳмати зиёди муаллиф ва нарху навои ҳозираро ба назар гирем, ин маблаг ҳамночиз аст.

Вобаста ба масъалаи қадр карданни муаллифони китоби дарсӣ мехостем якчанд пешниҳоди худро ба масъулини соҳа иброз дорем:

– Баланд бардоштани ҳаққи қалами муаллифони китоби дарсӣ аз хисоби ҷонибӣ чопӣ. Бо назардошти шароити имрӯза (бекурбашвии пул, боло рафтани нарҳо) барои қадр кардан заҳмати муаллифони китоби дарсӣ ба ҳар ҷонибӣ ҳаққи қалам пардоҳт кардан лозим аст;

– Пардоҳти ҳаққи қалами муаллифон аз таъдиғи таҷрибаи гаштад, мувоғиқи таъдиғи таҷрибаи гаштад. Дар ин ҳолат пардоҳтро бо ҷонибии тартиб ба роҳ мондан мумкин аст: аз китобҳои дарсие, ки таъдиғи таҷрибаи гаштад монандаро ба назар гирад, оқибаташ ҷо мешавад;

– мутаҳassisи соҳаи илм (fan) бошад ва дар доираи ҳамин fan дониш,

Сифати китоби дарсӣ ва тълифи он

дарсие, ки зиёда аз 100 000 нусха нашр мешаванд, барои муаллифон 30 дирам хакки қадам чудо карда шавад.

- Ба таври иловагай қадр намудани захмати муаллифон. Дар ҳолати ду маротиба ё зиёдтар бознашр шудани китоби дарсий муаллифони китоб бо унвони номзади илм қадр карда шаванд (агар муаллиф номзади илм набошад). Муаллифоне, ки аллакай номзади илм ҳастанд, бигзор дар кори доктории онҳо ин омил мусоидат намояд.

Ду нукта аввалро муаллифони китобҳои дарсӣ дар воҳӯйӣ бо вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Раҳим Саидзода, ки моҳи июня соли равон баргузор гардид, пешниҳод карда буданд ва аз тарафи вазири маориф ва илм ин пешниҳодот дастгирӣ ёфта буд.

5. Ҷараёни таҳия ва табъу нашри китоби дарсӣ. Пас аз анҷоми ҷараёни заҳматталаби таҳияи китоби дарсӣ он ба муассисаҳои зергобеи ВМИ барои тақриз фиристода мешавад. Ҳулосаи ниҳоиро гурӯҳи ҳамоҳангоз, бо ном эксперт (коршинос)-ҳои Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба қобили истифода будан ё набудани китоби дарсӣ дар асоси тақризҳо мебароранд. Мувофиқи талабот бояд қитоби дарсӣ зери рамз (бо маҳфӣ нигоҳ доштани ному наасаби муаллифон) ба тақриз равон карда шавад. Мутаассифона, баъзан мо шоҳиди он мегардем, ки дар ҳулосаи экспертоҳо ному наасаби ҳамаи муаллифон дарҷ гардидаанд. Ин аз он гувоҳӣ медиҳад ки китоби дарсӣ бе рамз (шояд рамз ҳам дошта бошад) ва бо нишон додани ному наасаби муаллифон ба тақриз фиристонида шудааст, ки чунин муносабат шаффоғияти ҷараёни таҳияи китоби дарсиро таъмин карда наметавонад.

карда наметавонад.

Чанд сухан оид ба экспертҳои китоби дарсӣ. Маълум аст, ки дар нақшаш таълим фанҳо ба соҳаҳо (филология, математика, табииатшиносӣ, санъат ва меҳнат, технология, технология иттилоотӣ ва тарбияи ҷисмонӣ) муттаҳид карда шудаанд. Вобаста ба соҳаи фанҳо ВМИ гурӯҳҳои ҳамоҳангсоз (эксперт)-ҳои худро дорад. Роҳбарони гурӯҳҳои экспертизӣ аз Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ, Донишкадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С.Раҳимов, Донишкадаи давлатии фарҳанги санъати Тоҷикистон ва дигар муассисаҳои олии кишвар мебошанд. Аз рӯйи қоида ҳайати гурӯҳи ҳамоҳангсоз бояд аз намояндагони муассисаҳои гуногун (муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, муассисаҳои таҳсилоти миёнаи қасбӣ, олии қасбӣ) иборат бошанд. Мутаассифона, ҳар кадом роҳбари гурӯҳи ҳамоҳангсоз ҳайати гурӯҳро танҳо аз муассисае, ки худи ў кор мекунад (масалан, Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, ДДОТ ба номи С.Айнӣ ва гайра) интихоб менамояд, ки ин хилоғи қоида аст. Пешниҳод менамоем, ки роҳбари гурӯҳи ҳамоҳангсози китобҳои дарсии ҳамаи фанҳо аз Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ интихоб шуда, аъзои гурӯҳ аз дигар донишгоҳу коллечҳо ва муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ бошанд. Зоро тамоми нозукиҳои фаъолияти педагогӣ, психологӣ, маърифатӣ ва тарбиявии насли наవрас дар ДДОТ ба номи С.Айнӣ батаври муфассал омӯзонида мешавад. Тақризҳо ва хулосаи гурӯҳҳои ҳамоҳангсоз нисбат ба китобҳои дарсӣ дар он ҳолат бегаразона, одилона ва бо сифати баланд навишта мешаванд, ки агар ҳамаи муқарризон,

рохбар ва аъзи гурӯҳи ҳамоҳангоз барои заҳматҳояшон бо маблағи муайян хавасманд гардонила шаванд.

Зарур аст, ки ҳамаи муассисаҳои зертоғеи ВМИ (Академия таҳсилоти Тоҷикистон, Пажуҳишгоҳи рушди маориф, Маркази ҷумҳурийавии таълиманиюнӣ, Донишкадаи такмили ихтисосӣ ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф), коллекҷои омӯзгорӣ ва донишкадаю донишгоҳо, ки бевосита ба тайёркардани омӯзгорон сару кор доранд, бо нусҳаи тозанашри стандарти фан, барномаи таълими фан ва китобҳои дарсӣ таъмин карда шаванд.

6. Аз санчиш гузаронидани китоби дарсай. Мувофиқи коида, байд аз таҳия ва нашри нусхай аввали китоби дарсай он бояд интихобан дар якчанд муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ ба муддати муайян аз санчиш гузарад ва камбудию норасоиҳои китоб муайян карда шавад. Баъди санчиши китоби дарсай он бори дигар таҷиди назар шуда нуқсонҳо бартараф гарданд, тағйироту иловаҳо ворид карда шаванд ва пас аз ин иҷозаи бо тэъоди зиёд чоп карданни китоби дарсай дода шавад. Афғус ки ин низоми кор дар мо умуман вучуд надорад ва як сабаби сифати паст доштани китобҳои дарсай низ дар ҳамин аст.

7. Вохӯрии муаллифон бо омӯзгорон.

Намуна:

Восита барои арзёбии китоби дарсӣ

№	Талабот/Меъёр	Дарачаҳо		
		Ҳа	Қисман	Не
Мазмуну мухтавои китоби дарсӣ				
1.	Китоб ба хучҷатҳои меъёри-хуқуқии соҳа (Конститутсияи ҶТ, стандарти таҳсилоти фан) такя мекунад.			
2.	Мазмуну мундариҷаи китоби дарсӣ бо барномаи таълими фан мувофиқат мекунад.			
3.	Китоб ҷанбаҳои миллӣ ва худшиносӣ дорад.			
Методикаи пешниҳоди мавод дар китоби дарсӣ				
1.	Моҳияти мавзӯъҳо ба ҳусусиятҳои синнусолӣ ва педагогиу психологи хонандагон мувофиқ аст.			
2.	Пайдарҳамии омӯзиши мавзӯъҳои китоб ба принципи аз сода ба мураккаб мутобиқ аст.			
3.	Мавзӯъҳои китоб аз бахшҳои гуногун иборат аст (матн, саволу супоришҳо, тестҳо, корҳои амалий, дар хотир нигоҳ доред (хулосаҳо), лугат ва ғ.).			
4.	Расмҳои китоб моҳияти мавзӯъҳоро тақвият дода, ба хонандагон дониши иловагӣ медиҳад.			
5.	Ҷадвал, нақша ва диаграммаҳо ба хотири баланд бардоштани малакаҳои мушоҳида, таҳлил ва хулосабарории хонандагон оварда шудаанд.			
6.	Саволу супоришҳои китоб аз мазмуни мавзӯъ бармеояд ва хонандагонро ба фикр кардан водор месозад.			
7.	Дар китоб фаъолиятҳое оварда шудаанд (масалан, корҳои амалий), ки аз хонандагон истифодаи донишро дар амал талаб мекунанд.			
8.	Дар китоб барои ҳудбаҳодиҳии хонандагон воситаҳо (масалан, тестҳо) вучуд доранд.			
Ороиш (дизайн)-и китоби дарсӣ (ин талабот аз муаллиф кам вобастагӣ дорад)				
1	Тасвири муқоваи китоб диккати хонандаро ба худ ҷалб мекунад.			
2	Сифати варақҳо ва муқоваи китоб хуб аст.			
3	Дар китоб аз аломатҳои шартӣ истифода шудааст.			
4	Бобҳо ва мавзӯъҳои китоб бо ранг ва ҳарфҳои аз матн фарқкунанда навишта шудаанд.			
5	Ҳар як мавзӯъ аз сахифаи нав оғоз мейёбад			
6	Расму нақшаҳо, ҳарита ва дигар тасвириҳои китоб дар чойи даҳлдори матни китоб ҷой дода шудаанд.			

дастовардҳои китоби дарсӣ, бартараф намудани нофаҳмиҳои байни муаллифони китобҳои дарсӣ ва омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин, баланд бардоштани самаранокии таълими фанҳо зарур аст, ки воҳӯриҳои мунтазами муаллифони китобҳои дарсӣ бо омӯзгорони фанни тамомии манотики чумхурӣ ба роҳ монда шавад. Воҳӯриҳоро на бо таври стихиявӣ, балкиаз рӯйи нақша ва тартиби муайян

2. Муаллифон минбаъд дар на-
виштани китоби дарсӣ саъю талош
мекунанд, ки ба хатоӣ ва сахлангорӣ
роҳ надиҳанд;

3. Аз сабаби он ки голибон бо тухфаҳои пулӣ сарфароз мегарданд, ба-рои навиштани китоби дарсии босифат ҳавасманд мешаванд;

4. Тахияи китоби дарсии ба талаботи замон чавобгў барои самаранок амалӣ кардани ислоҳоти соҳаи маориф мусоидат мекунад;

тарз таҳия намудани воситаҳои арзёбӣ технологӣ буда (доварон фақат аломат мегузоранд), натиҷагирӣ ва ҷамъбасти озмунро осон мегардонад.

Албатта, ин танъо намуна аст, онро вобаста ба хусусиети фан ва салоҳиди хайати комиссия тафийир додан мумкин аст.

комиссия тағирир додан мумкин аст.
Наби ҚОДИРОВ,
мутахассиси пешбары
шуъбаи омӯзиши фанҳои дақиқ
ва табиатшиносии Академияи
таҳсилоти Тоҷикистон

► ФА҆ОЛИЯТ

Созмони хонандагон ва нақши он дар масъалаи азхудкунии фанҳои таълими

Ба шарофати таваҷҷуҳи рӯзафзуни Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳории Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалий Раҳмон дар давоми солҳои Истиқлоли давлатӣ баҳри пешрафту равнақи соҳаи маориф иқдомҳои судманде рӯйин кор омаданд.

Позим ба зикр аст, ки
фаъолияти созмонҳои
хонандагон дар тарбия ва та-
шаккули шахсияти хонанда-
гон мавқеи аввалиндараҷаро
ишғол менамояд. Максади
асосии Созмони хонандагони
муассисаҳои таҳсилоти уму-
мии Чумхурии Тоҷикистон,
пеш аз ҳама, тарбия намудани
насли наврас дар рӯҳияи худ-
шиносиву ватандӯстӣ, омӯзиш
ва эҳтироми таъриху фарҳангӣ
милливу башарӣ, арҷузорӣ ва
ҳифзи арзишҳои Истиқлолияти
давлатӣ ва ба ин васила, ташак-
кули шахсият ва шаҳрванди фаъоли
ҷомеаи Тоҷикистон мебошад. Яке азроҳҳои ҷалби насли
наврас, ҷавонон ба омӯзиш ва
ҷилавгирии онҳо аз бекоргардӣ
фаъолияти хуби муассисаҳои
таҳсилоти иловагист. Чунки
муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ
яке аз омилҳои муҳими ғанӣ гар-
донидани малакаю маҳорат ва
васеъ гардонидани ҷаҳонбинии
кӯдакону наврасон ба шумор

рафта, дар бедор намудани майлу рағбати хонандагон ба маҳфилҳои фанӣ, эҷодӣ, касбию ҳунарӣ ва варзиши накши муҳимеро мебозад.

илюгай заминай методию амалии кори созмонҳои хонандагон ба ҳисоб меравад. Директорони

муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ, ки дар аксар шаҳру ноҳияҳо бо номи Маркази эҷодии қӯдакон ва наврасон фаъолият до-ранд, ҳамзамон, раиси Шӯрои ҷумҳурияйӣ, вилоятӣ, шаҳрӣ ва ноҳиявии Созмони хонандагон ба номи Исмоили Сомонӣ ба ҳисоб мераванд. Фаъолияти босамари роҳбарон, аъзои Созмони хонандагон аз ҳамкории бевоситаи муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ, маъмурияти муассисаҳои таълимӣ, муаллимони фанӣ, роҳбарони синфҳо, аъзои Шури Созмони хонандагони муассисаҳои таълимӣ во-бастагии амиқ дорад.

Баҳри беҳбудӣ баҳшидан ба корҳои тарбияйӣ, инчунин, бо баҳои хубу аъло ва рафтори намунаӣ таҳсил намудан, иштироки фаъолона дар корҳои ҷамъиятӣ, интихоби бошуурони касб, тайёрӣ барои доҳил шудан ба муассисаҳои таҳсилоти олӣ ва миёнаи касбӣ, хизмат дар сафи Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳури Тоҷикистон, шомил гардидан ба Иттифоқи ҷавонон ва дигар созмонҳои ҷамъиятӣ ва омодагӣ ба ҳаёти мустақилона, имрӯз дар тамоми муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳури Тоҷикистон Созмони хонандагон дар З зина “Ахтарон”, “Ворисони Сомониён” ва “Сомониён” фаъолият намуда истодаанд, ки Нишон, Парчам, Суруд ва шиори ягонаи худро доранд.

Нақши роҳбари Созмони хонандагони муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ дар азҳудкуни фанҳои таълимӣ ва беҳдошти сифати таҳсилот хеле баланд буда, роҳбари муассисаи таълимиро зарур аст, ки дар вакти ҷобаҷузории кадрҳо ва таъйин намудани роҳбари Со-

Қайд кардан зарур аст, ки яке аз роҳҳои баланд бардоштани сатҳу сифати таҳсилоти аз ҳамаи фанҳои таълимӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, пеш аз ҳамаи мустаҳкам намудани базаи моддӣ - техникий, таҷхизонидани кабинетҳои фанний, ташкили иттиҳодияҳои методии

Дар бирори аз буд хамдани
ни фанҳои таълими тарбияи хо-
нандагон оид ба тарзи ҳаёти со-
лим, ватандӯстиио ватанпарастӣ
яке аз унсурҳои Консепсияи
миллии тарбия дар Чумхурии
Тоҷикистон буда, ба он диққати
маҳсус зоҳир намудани ҳар як
роҳбари Созмони хонандагон
аввалиндарача мебошад. Беш
мақсади ҳидояти ҷавонону на-
врасон ба тарзи ҳаёти солим
пешгирии чинояту чинояткорӣ
дар байни ноболигон ва омо-
да намудани онҳо ба хизмати
Модар - Ватан дар ҳамbastагӣ

бо соҳаи тандурустӣ, бахши чавонон, варзиш ва сайёҳӣ ва комиссариатҳои ҳарбӣ як қатор мусобиқаҳои варзишӣ аз рӯи намудҳои гуногуни варзишӣ ва ҷорабинҳои тарбиявӣ бахшида таъсисёбии Кувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва воҳӯрию ҷорабинҳои ватанпарастӣ-ро бо иштирокчиёни Ҷангӣ Бузурғи Ватаний, ҷангварони башардӯст ташкил намудан аз манфиат кам нест.

Хамзамон, вобаста ба ин, чиҳати сайқал додани дониши хонандагон дар ҳамбастагӣ бо муовини директор оид ба корҳои тарбиявӣ, роҳбарони синфҳо ва омӯзгорони фанни забон ва адабиёти тоҷик ташкил намудани дарсхои тарбиявӣ, озмунҳои “Иншои беҳтарин”, “Рӯзномаи девории беҳтарин” ба манфиати кор аст.

Лозим ба ёдоварист, ки тибки Низомномаи Созмони хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба номи Исмоили Сомонӣ, ки бо қарори мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 《26》 04 соли 2018, № 08/77 тасдик шудааст, ҳар як хонанда новобаста аз миллат, најод, забон ва ақидаи динӣ ҳуқуқи бевоситай аъзои Созмон шуданро дорад. Узвият ба сафи созмон аз синни 7 то 18-солагӣ сурат гирифта, аъзои он бояд дорои рафтори намунавӣ ва дар корҳои чамъияти фаъоль бошад.

корхой чамвияти фавол бошад.
Фаррух ХОТАМОВ,
муовини директори муассисаси
таҳсилоти иловагии
вилояти Ҳатлон,
Дилмурод ДАВЛАТЗОДА,
роҳбари Созмони хонандагони
МТМУ №58-и
ноҳияи Дангара

► РУКНИ МИЛЛАТ

Забони точкىй яке аз қадимтарин забонҳои олам ба шумор рафта, адабиёту фарҳанг, илму санъат, дар маҷмуъ, тамаддунни пеш-рафтаи тоҷик маҳз ба рушду таҳаввули он вобастагии зич до-рад.

Пояю аркoni ин забон ҳанӯз дар
охири асри 1X гузошта шуда, дар
асри X бо шарофати абармардони адабу
илми тоҷик, ба ҳусус, Абуаbdуллоҳи
Рӯдакиу ҳамасронаш таҳқим ва
устувор гардид. Пешвои миллат,
муҳтарам Эмомали Рахмон дар асари
худ – «Забони миллат – ҳастии миллат»
(қисми 1) ба ҳамин падидаи таърихӣ
ишора намуда, таъкид намудаанд, ки
«забони тоҷикӣ (форсии дарӣ) забони
қадима буда, зодгоҳи аслии он Ҳуросону
Мовароуннаҳр, саҳҳетараш канории
чапу рости дарёи Омуст. Ба иборати
дигар, ин забон дар заминай забонҳои
бумии ин марзу бүм: портӣ, сугдӣ,
таҳорӣ... ва дар фароянди доду ситодӣ
ва ҳамёриву ҳамтаъсирий бо забони
паҳлавӣ (форсии миён) аз хисоби ин
забонҳо дорой афзуда, ташаккул ёфт
ва ба дараҷаи забони илмиву адабӣ

Сарвати бебаҳои маънавии миллат

расид». Агар Рұдакиу Фирдавсій бо ин забон гаронмоятарин ашъорро суруда бошанд, пас Абурайхони Берунию ибни Сино, Хайём, Закариёи Розӣ, Форобий... асархой илмию фалсафии худро ба воситаи ин забон таълиф кардаанд. Забони точикӣ дар тӯли зиёда аз ҳазор сол ба шарофати шоирону нависандагон, олимону мутафаккирон ва муаррихони барчаста ташаккулу инкишоф ёфт. Ҳарчанд дар асрҳои минбаъда, бо ҳуҷуми аҷнабиён ҳукумату давлатдорӣ зери нуғузи ҳалқияту миллиатҳои гайр сурат гирифта бошад, ҳам, забони расмии коргузории давлатӣ забони точикӣ (форсӣ) буд. Кудрати тавоноии забони точикӣ дар он ифода мейёфт, ки тамоми ахолии қаламравии Мовароуннаҳру Ҳуресон, Балх, Ҳарӣ, Ҳафтрӯд, Самарқанду Бухоро ва бисёр дигар на танҳо бо ин забон, ки забони модарии эшон маҳсуб мейёфт, сухан мегуфтанду такаллум менамуданд, балки барои ҳифзи назоғату тозагии он мубориза мебурданд. Аз ин лиҳоз, хидмати намояндагони ҳукумат

(вазирону надимон) ва адабу илм дар пойдорио баъзи ин забон ва миллати тамаддунофари тоҷик таърихию мондагор мебошад. Коғист, хидматҳои вазирони сарсупурдаи дарбори Сомониён Абулғазли Балъамӣ ва Салҷуқиён Низомулмулкро ба ёд орем, ки баҳри бо забони тоҷикий оғаридани осори боғановату бегазанди илмию адабӣ ва таърихӣ аз ҷониби шоирону нависандагон ва донишмандону мутафаккирони тоҷик заминаву шароитҳои созгорро ба вучуд оварда буданд. Чунин фидокорию талошмандиро дар асри XIX аллома Аҳмади Дониш, ки вазифаи сафириро бар зимма дошт, бо иншои асарҳои таърихии худ, ки моҳияти ислоҳотгароёна доштанд, сарбаландона иҷро намуда, дар рушду нумуни забони тоҷикий нақши барҷаста гузашт. Баъд аз инқилоби большевикий адабиёт зери идеологияи нави Шурӯй хидмати ҳукumatро ба сомон мерасонд. Раванди ба ном «маҳви бесаводӣ» оқибатҳои фалокатборе дар пай дошт,

ки содагардонии забон ва ба ин васила, ба забони кӯчагии омиёна табдил ёфтани забон аз ин кабил ба шумор мерафт. Маҳз бо талошу чонбозихо асосгузори адабиёти мусосири тоҷик, устод Садриддин Айнӣ пеши роҳи ин падидан номатглуб гирифта шуд. Устод С.Айнӣ дар саҳифаҳои нашрияҳои ондавра бо мақолаҳои публицистии ҳуд хушдор дод, ки тоҷикон адабиёту фарҳанг ва таърихи зиёда аз ҳазорсола доранд ва ин ҳама маҳз тавассути забони фасеху балеғ ва ширину пуробуранги тоҷикӣ то асри XX расидааст. Ҳамин андешаи истиқлолхоҳонаи ҳудро устод С.Айнӣ дар китоби «Намунаи адабиёти тоҷик» бо далелу бурҳони адабию таъриҳӣ сабит намуда, ба душманони миллати тоҷик хотиррасон намуд, ки забони тоҷикӣ пойдевори асосии бакои фарҳангу миллати куханбунёди тоҷик мебошад.

*Фотима МИРЗОЕВА,
омӯзгори МТМУ №53,
ноҳияи Варзоб*

► БИСТСОЛАИ ОМӮЗИШ ВА РУШДИ ФАНҲОИ ТАБИАТШИНОСӢ, ДАҚИҚ ВА РИЁЗӢ ДАР СОҲАИ ИЛМУ МАОРИФ

Аҳамияти ҳафтаи фанни математика

Ҳафтаи фаннӣ доир ба математика чун ҳафтаҳои дигари фаннӣ дар асоси нақша ва барномаи таҳияшуда бо тасдиқи роҳбари муассисаи таълимӣ барпо мегардад. Нақшай намунави ҳафтаи фанниро мувоғики рӯзҳои ҳафта ҳар як омӯзгор метавонад эҷодкорона тартиб дидҳад. Вобаста ба муҳит ва шароити мактаб чорабинҳоро боз ҳам хубтару шавқовартар ташкил кардан мумкин аст.

Пеш аз саршавии ҳафтаи фаннӣ саволномаҳои озмунро дар таҳтаи эълонҳо сабт намудан ба мақсад мувоғик аст. Ҳамчунин, эълон намудани озмуни «Рӯзномаи девории бехтарин» аз математика низ ба фоидаи кор аст. Дар муассисаи таълимӣ вучуд доштани рӯзномаи девории доимоамалкунанда, ки дар давоми ду ҳафта ё може ки маротиба дар чойи муайян овхета мешавад, шавку завқи эстетикӣ ва қобилияти эҷодии шогирдонро бештар мегардонад. Рӯзномаи девориро ин тавр номгузорӣ кардан мумкин аст: «Риёзидон», «Алгоритм»,

«Ворисони Евклид», «Пифагорчиён», «Интеграл», «Математикони ҷавон», «Симметрия», «Кӣ зуд меёбад?», «Викторинаи математикӣ», «Баёзи риёзӣ», «Гулбонги риёзӣ», «Дунёи риёзӣ», «Дунёи ракамҳо», «Асрори ракамҳо» ва гайра. Дар ин рӯзнома бояд маълумотномаҳо аз таърихи пайдоиши ин ё он мағҳумҳои математикӣ, оид ба рӯзгори математикони тоҷик ва дастовардҳои илми онҳо интиқос ёфта, масъалаву чистонҳои шавқовар, ребус, кроссворду филвордҳо ва муаммоҳои математикӣ таҳия ва пешниҳод карда шаванд. Ин боиси афзудани ҷаҳонбинии илмиву қобилияти эҷодӣ, мустақилона чуҷуҷӯ намудану кунҷковона омӯхтани таърихи илм мегардад.

Таъқид кардан бамаврид аст, ки дар ороишу ҷиҳозонидан ва ҳуҷҷатнигории кабинети математика низ бетафовут набояд буд. Дар синфҳонаи математикӣ наасб кардан расмҳои олимон – математикҳои машҳур, гуфтгарҳои бехтарин дар синоши математика, ки ғанро ба шогирдон мӯарриғӣ карда шавонаду завқу омӯзиши онҳо нисбат ба ин фан афзун гар-

дад, боиси бурди ҳам омӯзгор карда, шогирдонро ба омӯзиши наҷадати шабнишиниҳои математикӣ

карда, шогирдонро ба омӯзиши чалб менамоянд.

Ҳангоми гузаронидани формулаҳо ва дигар оvezахoi шабнишиниҳои математикӣ

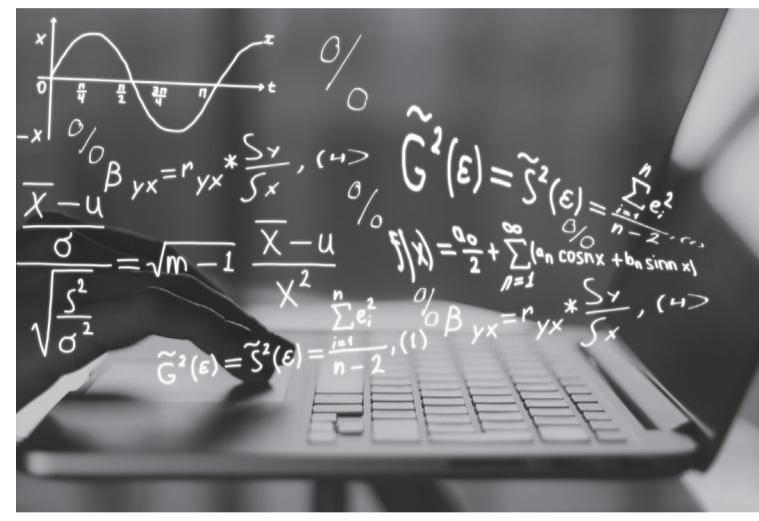
сия», «Евклид», «Ибтидо», «Вектор», «Радикал», «Интеграл» ва гайра.

Бо мақсади пурмазмуну хотирмон ва шавқовару самарабаҳи гузаронидани озмун – шабнишинии математикӣ байнанда ду даста қаблан аз тарафи омӯзгори таҷрибадор барнома таҳия гардида, дар асоси он бояд равиши ҷорабӣ (сенария) низ пешакӣ омода карда шавад.

Дар интиҳоби аъзои гурӯҳҳо ба истеъоду қобилияти шогирдон ва нутқу суханронии онҳо аҳамияти ҷиддӣ додан лозим аст. Интиҳоби баранда аз тарафи шогирдон низ масъулияти баландро тақозо менамояд.

Дар ҳайати ҳакамон устодони таҷрибадор, аз маъмурияти муассиса (муовини директор оид ба корҳои тарбиявӣ - раиси ҳакамон), устодони фанҳои математика, физика, забон ва адабиёти тоҷик (онҳо аз ҷиҳати нутқу суханронӣ ва мазмуну муҳтавои рӯзномаҳои деворӣ баҳугузорӣ менамоянд), ҳонандагони боистеъод буда метавонанд.

Ҳавасхон НИМАТОВ,
омӯзгори математикаи
МТМУ №53, ноҳияи Восеъ

математикӣ, дар ҷевонҳо ба ҳарои истифодай доимӣ нигоҳ доштани китобҳои дарсии математикии нашрҳои солҳои гуногун, дастурҳои методию маводи ёрирасони математикӣ, вобаста ба талаботи нақшоҳои таълимӣ саволномаҳои тестиӣ ва ба ҳамаи ороишу навиштаоти ҳуҷҷатнигорӣ риояи қонуни заони тоҷикӣ макому мансалати математикаро боз ҳам бештар

бояд як ё ду дастаи гуногун аз як синф ё синфҳои муҳталифи қувваозмой намоянд. Дар ин ҳолат гурӯҳҳо метавонанд бо номҳои алоҳидай рамзӣ, ки мазмунан мӯҷазу фарориги мазмунуи математикӣ аст, баромад намоянд. Гурӯҳҳо – дастаҳои дар озмун иштироккунанда метавонанд ҷунун номҳои шартӣ дошта бошанд: «Ал – Хоразмӣ», «Биноми Ҳайём», «Прогрес-

► ИННОВАЦИЯ

Технологияҳои иттилоотӣ – талаботи замон

Аксариати корхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо истифодаи аз моделҳои саноатии ӯзғонҳо кор мекунанд, дар сурати ба бозори ҷаҳонӣ баровардани маҳсулоти нав, ҳам аз ҷиҳати сифат ва ҳам тақсимоти он ба рақибони ҳориҷи рақобат карда наметавонанд.

Фаъолияти корхонаҳои замонавӣ ба истифодай васеътари технологияҳои иттилоотӣ асос ёфтааст. Масалан, барои кори ҳатарнок ва душвортарин одамон истифодай роботҳоро, ки тавассути компьютер идора карда мешаванд, ёд гирифтаанд.

Технологияи навини иттилоотӣ ба инсон имкон медиҳад, ки на таҳо маҳсулоти дилҳоҳ истехсол қунад, инчунин, бемориҳои гуногунро табобат қунад. Ҳама намудҳои дастгоҳҳо метавонанд, ҳар як ҳуҷҷайраи бадани моро тағтиш қунанд ва табибон дар марҳилаи аввал мушкилотро муайян менамоянд.

Компьютерҳо бо қобилиятаҳои таъсирбахаш худ ба бисёр соҳаҳо ҷалб карда мешаванд. Механизмҳои «Интеллектуалий» ҳам барои рушди ҷаҳонӣ зери об ва ҳам барои ошкор қардани асрори фазо истифода мешаванд.

Дар ҷаҳонӣ мусоир ҳақиқати информатика, воситаҳои коркард, интиқол ва ҷамъоварии иттилоотӣ беҳад мебошад. Воситаҳои илми компютерӣ ҳоло бештар потенсиали илмиу техникии кишвар, сатҳи рушди иктиносидӯёни миллии он, тарзи ҳаёт ва ғаъолияти инсонро муайян мекунанд.

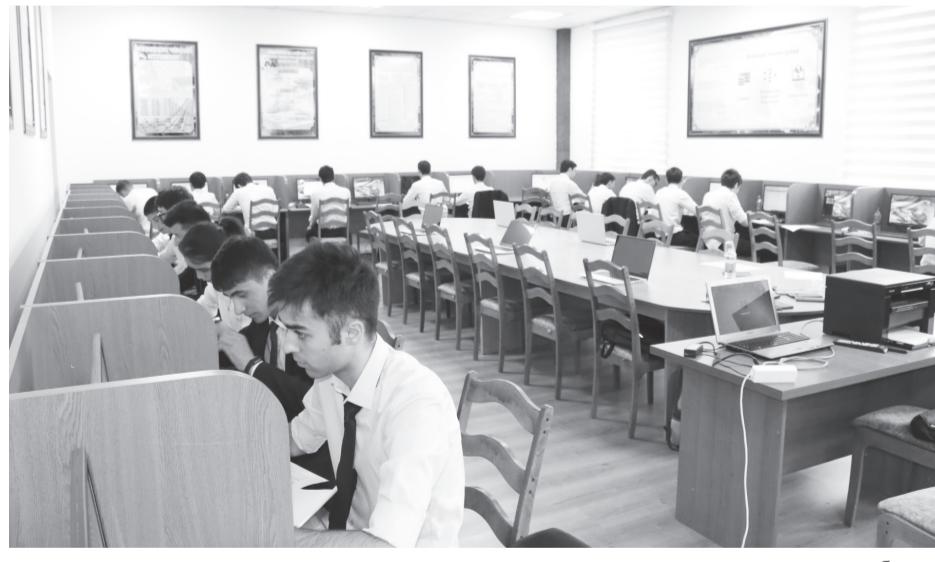
Ин ҳама равандҳои марбут ба амалиёти муайян иттилоотӣ равандҳои иттилоотӣ номидা мешаванд.

Ҳосил намудан ва табдил додани иттилоот шарти асосии ҳаётни организм аст. Махлуқоти зинда на таҳо бо ёрии эҳсосот аз муҳити атроф иттилоотро дар ҷаҳонӣ мекунанд. Инсон иттилоотро тавассути ҳиссият қабул мекунад ва забонҳо барои табодули иттилоот байни

мардум истифода мешаванд. Дар давраи рушди ҷомеаи инсонӣ ин гуна забонҳо хеле зиёданд. Пеш аз ҳама, ин забонҳои модарӣ, русӣ, англӣ ва гайра мебошанд, ки миллатҳои сершумори ҷаҳон бо ин забонҳо ҳарф мезананд. Нақши забон барои инсоният бениҳоят муҳим аст ва бидуни табодули иттилоот дар байни мардум, пайдоиш ва рушди ҷомеа гайриимкон аст. Равандҳои иттилоотӣ, ҳусусан, ба инсон ҳос мебошад, ки дастгоҳҳои техникии мөшинҳои соҳтаанд, ки кори онҳо инчунин, бо равандҳои қабул, интиқол ва

осон ва суръат баҳшад. Ин ҳусусан, дар соҳаҳои мураккаби ғаъолияти таҳлилӣ, дар ҷаҳонӣ таҳияи гузоришҳо ва амсоли инҳо ба назар мерасад.

Дар соҳаи таълиму тарбия ба истифодай технология диккати махсус медиҳанд. Шояд як мактабе набошад, ки дар он ҷо синфи компьютериро пайдо карда натавонем. Истифодай интернет ба донишҷӯи маълумоти зиёдеро фароҳам меорад, ки онро дар тӯли ҷанд ҷаҳони ғондуни сабт кардан беш аз китобҳои китобхона дастрас кардан мумкин аст. Ҳамин тавр,

нигоҳдории иттилоотӣ алокаманд аст.

Болоравии назарраси имкониятҳои технологияҳои компютерӣ, рушди шабакаҳои иттилоотӣ, эҷоди технологияҳои нави иттилоотӣ ба дигаргунҳои кулӣ дар тамоми соҳаҳои ҷомеа истехсолот, илм, маориф, тиб оварда мерасонад.

Тоҷи андоза самаранок кор кардан таъсити воситаҳои техникии ва таъминоти барномавии он муайян карда мешавад. Табиист, ки истифодай технологияҳои мусоир ва таҷхизоти техникии ҳамаи мушкилотро пурра ҳал намекунад, аммо навоварӣ метавонад кори кормандонро

технологияи иттилоотӣ метавонад ба раванди таълиму тарбия мусоидат намоянд. Суръати интиқоли иттилоотӣ меафзояд ва қобилияти технологӣ низ меафзояд. Бо ёрии воситаҳои техникии одамон метавонанд аз гӯшҳои гуногуни замин бо ҳам мӯшират қунанд, Интернет же аз роҳҳои маъмультарини мӯшират мебошад, зеро имрӯз дастраси омма мебошад. Аммо бояд қайд намуд, ки истифодай интернет таъсирӣ манӣ низ дорад.

Ш.ХУЧАМОВ, Р. РАҶАБОВ,
омӯзгорони кафедраи математикаи олии ва инфоматикаи Донишкадаи кӯҳио металurgии Тоҷикистон

► НИШАСТИ МАТБУОТИ

Ректори Донишгоҳи байналмилалии сайёҳӣ ва соҳибкории Тоҷикистон, доктори илми иқтисодӣ, профессор Асрорзода Убайдулло Саттор дар нишасти матбуотӣ зикр намуд, маҳз ифтиҳоҳи биноҳои нау замонавӣ, фароҳам гардишани шароити мусоирӣ таълим ва густарии корҳо дар салтҳои муҳталифи ғаъолияти муассиса буд, ки таълимгҳоҳо макоми муассисаи таълимиши байналмилалиро соҳиб гардид. Ғаъолияти филиалҳоҳо он низ дар вилоятҳои Суғд ва Ҳатлон таълому таработу меърӯҳоҳо байналмилалий ба роҳ монда шуд.

Бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон литеӣ касбии кимиёи саноати шаҳри Леваканд ва литеӣ касбии хизмати шаҳри Ҳуҷанд ба ихтиёри донишгоҳ гузаронда шуд. Чунин иқомат ба раёсати донишгоҳ имкон фароҳам меорад, ки кадрҳои баландиҳтисос дар зинаҳои ибтидой, миёна ва олии касбӣ омода карда шаванд. Роҳбари муассисаи таълими иттилоотӣ дод, ки раёсати донишгоҳ дар салти баланд бардоштани сатҳи азхудкунӣ ва сифати таҳсилот дар нимсолаи аввали соли ҷорӣ ба дастовардҳо нек ноил гардид. Дар робита ба ин, як идда ихтиносҳои нав, аз ҷумла, омӯзгорӣ, соҳаи саноат, полиси сайёҳӣ, тибби сайёҳӣ ва гайра иҷозатнома гирифта шуд. Дар мачмуъ, ҷамъии ихтиносҳои амалкунандა аз 56 ба 77 аҳад расонда шуд.

Убайдулло Асрорзода зикр намуд, ки шумораи ихтиносҳои амалкунандай филиалҳои донишгоҳ дар шаҳрҳои Суғду Ҳатлон низ афзоиш ёфт. Ба андешаи мавсӯф, сабаби асосии ҷорӣ намудани ихтиносҳои нав дар филиалҳо, ба инобат гирифтани таълому таработу рӯзафзунӣ бозори меҳнати минтақаҳои мамлакат ва бунёди шароит ҷиҳати фаро гирифтани довталабон ба таҳсил дар макони истиқомат махсус мейбад.

Хотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

► МИНБАРИ МУТАХАССИС

Дар Конвенсия “Оид ба ҳуқуқи маъюбон” аз 6.05.2016 омадааст: “Шахсони маъюб мисли дигар шаҳрвандон ҳуқуқи дастрасии ба-робар ба ҳамаи хизматрасониҳо, аз ҷумла, тандурустӣ, хизматҳои иҷтимоӣ, тавонбакшиӣ, таҳсолот ва барномаҳои рушди малакаҳоро доранд. Дар асоси Низомномаи намунавии муассисаҳои давлатии таълимии навъи мактаб-интернатҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29.08.2017, № 411 ҳар сол, моҳи август дар мактаб-интернатҳо ба қабули қӯдакон сар мекунанд.

Бо фармоши директори муассиса, гурӯҳи корӣ таҳсис дода мешавад. Дар ҳайати гурӯҳи корӣ намояндаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, мувовини директор, ду омӯзгор ва дуҳтури чашм шомил карда мешаванд.

Вазифаи гурӯҳи корӣ аз он иборат аст, ки хонандагонро мувофиқи натиҷаи таҳсиси

виштан.

Қӯдакони гирифтори касалии албинизм (сафедии гайриодии пӯст, мӯй) дар синфҳонаҳои равшанияшон баланд бояд дарс хонанд. Равшаний бояд аз пеш ва кисми тарафи чапи хонанда бошад.

Дар таҷрибаи кориям мушоҳида кардам, ки дар амалу ҳаракати қӯдакони бинояшон

ми биноии пурраи он таъсири манғӣ мерасонад, ки боиси озурдаҳолии организми инсон мегардад.

Дар дохили муассиса ба хонандагон ҳангоми баромадан ва фурӯмадан дар зинапояҳои роҳрав ба тарафи рост тавсия дода мешаванд. Мувофиқи методикаи корбарӣ, роҳравҳои дохили муассиса аз ду тараф бо ранги қабуд ва байнӣ роҳрав ранги зард карда мешавад. Ранги зард ранги огоҳкунанда мебошад. Аз истифодаи ранги сурҳои худдорӣ наਮудан зарур аст, зеро ранги сурҳо асадбҳоро тарап карда, боиси ранҷишу ҳаяҷони хонандагон ва шиддати баланди биноии сустӣ онҳо мегардад. Дарҳои даромад ба синфҳо, роҳравҳо ва дигар

Усулҳои кор дар муассисаҳои таълимии қӯдакони нобино ва сустбин

тиббӣ ва мувофиқ ба шакли мактаб-интернатҳо қабул карда, ҷо ба ҷо намоянд.

Ба мактабҳои барои хонандагони нобино ва бинояшон суст қӯдаконе қабул карда мешаванд, ки аз таҳсиси дуҳтури чашм гузашта бошанд ва дар онҳо суръати бинишашон тавассути шишиаш оптикаӣ аз 0,05 то 0,2 расида бошад.

Пеш аз он, ки омӯзгор бо ҷунин хонандагон корро сар кунад, бояд таърихи бемории хонанда, таҳсиси беморӣ ва тамоми пешниҳодҳои дуҳтури чашмро ба инобат гирад. Волидони ҷунин хонандаҳо шикоят мекунанд, ки қӯдак худро ба даст гирифта наметавонад. Ҳатто тоқати дар ҷояш нишастон надоранд. Асадбҳояшон устувор нест.

Омӯзгор вакте ки ба кор шурӯй мекунад, пеш аз ҳама, дар қафои журнали синӣ, ки ному насиби хонанда навишта мешавад, ҷунин маълумотҳо қайд карда шаванд:

- таҳсиси беморӣ;
- неруи биноиҳ;
- муҳолифат (ба қайдҳои умумӣ);
- оё зарурати ба ҷашм айнаки мондан вучуд дорад?
- дар қадом мизу курсӣ ўро бояд шинонад.

Барои ҷунин қӯдакон манъ аст:

1. Давидан (бо назардошти бо ҳам бар нахӯрдан).

2. Паридан, бозии футбол, волейбол.

3. Хондани китоб бо ҳамшавӣ ва сарро паст кардан.

4. Хондану навиштан дар вакти рӯшноии паст.

5. Бе танаффус хондану на-

суст нисбат ба қӯдакони дигар муассисаҳои анъанавӣ фарқият дода мешавад.

Қӯдакони бинояшон суст бештар бемор мешаванд:

- a) коматхамидагӣ;
- b) қаҷшавии сутунмуҳра;
- c) парокандагии ҳаракатҳои мавзун;

g) бо асабоният дасту пой задан, гардану танаро ба ҳар тараф ёзонидан.

Қӯдакони бинояшон суст нисбат ба хонандагони мактабҳои анъанавӣ аз ҳона ба мактаб дертар омада мерасанд. Хонандагон дар рафти дарсҳо мондашавиро ҳис мекунанд. Барои ҳамин ҳар як омӯзгор ба онҳо муносибати оқилонаю одилна бояд дошта бошад.

Гап сари он меравад, ки дар баъзе хонандагони моҳолатҳои на танҳо парешонҳолию вайроншавии биноии онҳо рӯй медиҳад, балки ба гуфтай олими бузурги рӯз В.П. Филатов, вайроншавии ҷашм бештар аз ягон нуктаи дармандии он авҷ мавҷуд аст ва 13 нафар мураббӣ дар 13 гурӯҳ ба

таълиму тарбияи 297 нафар қӯдак машгуланд.

Чойҳои зарурӣ таҳминан аз қисми поёни дар 1м 10см ё 1м 20см аз ҷаспакҳои дар то рости кулӯҳи ҳати зард қашида мешавад. Ҳати қашидашуда бояд 3-4 см гафӣ дوشта бошад. Аз ҳамин нишонаҳо майян карда мешавад, ки аввалу оҳири дари даромад ҳамин аст. Бо ҳамин ишораҳо хонандагону омӯзгорон ба синфҳона медароҷанд.

Дар роҳравҳои ҳавлии муассиса аз ду тараф сement ва шагал рехта мешавад. Хонандагон ва омӯзгорон ҳангоми ҳаракат кардан пойҳояшонро ба тарафи рост ва ҷашм роҳрав мерасонанд ва майян мекунанд, ки дуруст рафта истодаанд.

Дигар масъалаи нозуқ дарутирезаҳои муассиса мебошад, онҳо набояд нимӯш башанд чунки шаҳси нобино ё сустбин метавонад аз ин зарб бинад.

**Намозхон БОБОЕВ,
омӯзгори қалони кафедраи
методикаи таълими дар
муассисаҳои томактабӣ ва
миёнаи умумии ДҶИБКСМ**

► ТАҲСИЛОТИ ТОМАКТАБӢ

«Бобуна» фаъол аст

Шаҳри Истиқлол дар замони соҳибистикӯлӣ дар ҳама соҳаҳо ба пешрафтҳои назаррас ноил мегардад. Дар муассисаҳои томактабии шаҳр раванди таълиму тарбия бомаром идома дорад. Қӯдакистони “Бобуна” бо фарогирии 197 қӯдак дар 8 гурӯҳ фаъолияти хешро ба роҳ мондааст.

Мудири қӯдакистони Озода Давронова ва 8 на-

вар муррабӣ раванди таълиму тарбияро дар муассисаи томактабӣ назорат менамоянд. Мавриди зикр аст, ки дар шаҳри Истиқлол 2 қӯдакистон мавҷуд аст ва 13 нафар мураббӣ дар 13 гурӯҳ ба

таълиму тарбияи 297 нафар қӯдак машгуланд.

**Нуъмон РАҶАБЗОДА,
“Омӯзгор”**

Дар шаҳри Душанбе маркази шоҳмот ба истифода дода шуд.

► УСУЛИ ТАЪЛИМ

Нақши кори мустақилона дар дарси забони модарӣ

Дар фаъолияти ҳамарӯзаи худ омӯзгорро зарур аст, ки хонандаро ба иҷрои корҳои мустақилона, саволу супоришҳои иловагӣ одат қуонад. Дар пешвурди фаъолияти мустақилона шогирдон нақши дарсҳои забони модарӣ, бешубҳа, муҳим аст.

Дар вакти таълими грамматика ва имло машҳои гүнугун: навъҳои мухталифи диктант, таҳлили грамматики, ба саволҳо ҷавоб монандӣ, фикр кардани мисолҳо, (калима, ҷумла), нақли ҳаттӣ, хелҳои мухталифи иншо ва монанди ин ба роҳ монда мешаванд. Омӯзгор ҳангоми мустақилона дарс як – ду намуди ин машҳро истифода мебарад, ки иҷрои онҳо аз хонанда то андозае мустақилиятро талаб менамояд.

Кори мустақилона роҳи самаранок дар тавзеху тафсирӣ маводи грамматики – имло мебошад. Омӯзгор ҳар як супоришро аз ҷониби шогирд назорат мекунад ва бо роҳи мӯҳокими умумӣ месанд.

Кори мустақилона дар ҳар як синф тадриҷан мурakkab мешавад. Ин имконият медиҳад, ки хонандагон доимо донишҳои наф ба навро азҳуд намоянд. Бояд таъқид назорат мекунад, ки ҷониби шогирд назорат мекунад ва бо роҳи мӯҳокими умумӣ месанд.

Барои ёд гирифтани тарзи навиштани иншо, эссе, нақли ҳаттӣ, диктант ва монанди инҳо дар синҳои поёнӣ ва ҳам болоӣ хонандагон доир ба он якчанд машҳои мустақилона гузаронда, онро дар нутқи

шифоҳӣ ва ҳаттии худ амалан кор мефармоянд, ки яке аз хусусияҳои хоси таълими грамматика мебошад.

Дар вакти таълими грамматика ва имло машҳои гүнугун: навъҳои мухталифи диктант, таҳлили грамматики, ба саволҳо ҷавоб монандӣ, фикр кардани мисолҳо, (калима, ҷумла), нақли ҳаттӣ, хелҳои мухталифи иншо ва монанди ин ба роҳ монда мешаванд. Омӯзгор ҳангоми мустақилона дарс як – ду намуди ин машҳро истифода мебарад, ки иҷрои онҳо аз хонанда то андозае мустақилиятро талаб менамояд.

Кори мустақилонаро ба гурӯҳҳои гунугун чудо кардан мумкин, он асосан аз рӯйи машҳои китоби дарсӣ гузаронида мешавад. Машҳо, ки ҳарактери эҷодӣ доранд, боиси инкишофи фикр ва фаъолияти маърифатчӯйии хонандагон мегардад.

Омӯзгор дар ҳар як дарс, пеш аз ҳама, бояд ба он кӯшад, ки кори мустақилона то ҷи андоза ба мақсаду вазифаҳои дарсӣ имрӯза ҷавоб медиҳад. Аз тарафи дигар, бо иҷрои онҳо мустақилона бояд донишҳои ҳаҷми монандӣ месанд.

**Саёҳат ҲОМИДОВА,
омӯзгори забон ва адабиёти
тоҷики МДТ
«Гимназияи №4, барои
хонандагони болаёқати
шаҳри Душанбе»**

► НИШАСТИ МАТБУОӢ

82 нафар - соҳиби дипломи аъло

Ректори Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон Абдуалимзода Ҳакимбек Абдуалим дар нишасти матбуотӣ оид ба фаъолияти муассисаи таълими номбурда дар нимсолаи аввали соли 2022 ба рӯзноманигорони ватанашу ҳориҷи иштилоҳ дод, дар давраи ҳисоботӣ ДДМИТ дар рейтинги муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, ки аз тарафи Агентии назорат дар соҳаи маориф ва иштирӯзӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор карда мешавад, ҷои чорумро шигол намуд. Имсол донишгоҳро 82 нафар бо баҳои аъло ҳатм намуд, ки дар шуъбаҳои рӯзона, фосилавӣ ва магистратура таҳсил менамуданд.

- Яке аз ҳодисаҳои хушхолқунанда дар назди донишгоҳ бо фармоши раиси КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7 явари соли 2022 ба фаъолият шурӯй кардани Шӯрои диссертатсионӣ бо ҳуқуқи химояи рисолаҳои номзадӣ аз рӯйи ихтисос мебошад, ки 80 дарсади химояи корҳои илмӣ аз ҳисоби олимони муассиса сурат мегирад, - изҳор дошт ректор. – Вобаста ба ин, аз ҷониби ӯстодон ва муҳакқикони донишгоҳ 4 нафар бомувафқият рисолаҳои номзадиашонро ҳимоя намуданд.

- Самти дигари фаъолияти донишгоҳ, робита ба мактабҳои таҳсилоти олии касбии ҳориҷӣ ба шумор меравад, - иловава намуд мувовини ректор оид ба робитаҳои байналмилалӣ Фирӯз Қодиров. – Дар нимсолаи аввали донишгоҳ бо шаш муассисаи олии ҳориҷи кишвар, аз ҷумла, бо Донишгоҳи техникии Қазоқистон, Донишкадаи омӯзгорӣ ва соҳибкории Дехnavi Ҷумҳурии Ӯзбекистон ва гайра шартномаи ҳамкорӣ ба имзо расонид. Таъқид гардид, ки дар доираи лоиҳаи грантӣ дар донишгоҳ озмоишиҳои таълими таҷрибии «Иқтисодӣ-раками» ифтитоҳ шуд, ки бо таҷхизоти мусоири информатсионию коммуникатсионӣ ва дастгоҳҳои сабти видео ва аудиолексияҳо мӯчаҳҳаз аст. Ин имкон медиҳад, ки минбаъд ҷараёни раками таълими таҷрибии иртиботӣ, аудио ва видеолексияҳо суръат бахшида шуда, дар ояндаи наздиқ дар раванди таълим ҷорӣ карда шаванд.

Дар нишаст додӣ ба пахлуҳои дигари фаъолияти донишгоҳ, аз ҷумла, самтҳои таълими метоҷӣ, фаъолияти илмӣ – таҳқиқотӣ, маъмурию ҳоҷагӣ низ ба ҳабарнигорон иттилоҳи пурра дода шуд.

**Хотами ҲОМИД
«Омӯзгор»**

4

Саргузашти пурмочарои хирс ва одамон

Дар адабиёти замони соҳибистиқполӣ асарҳои зиёде эҷод гардидаанд, ки бо мазмуну муҳтаво, ғояю концепсияи бадеию фалсафии худ дар сатҳи баланд қарор дошта, паҳлӯҳои муҳталифи зиндагии аҳли чомеа ва ахлоқи ҳамзамононро инъикос на-мудаанд. Мусаллам аст, ки ҳар як нависанда бо диду ҷаҳонбинии вижана, маҳорату ҳунари нигорандагӣ ва мавзую ҳадафи хосаи эҷодии худ ба арсаи адабиёт ворид мегардад ва саъию талош меварзад, ки воқеаву руҳдодҳои зиндагиро бо нигоҳи нав ва мушоҳидаҳои то андозае ҷолибу шавқовар мавриди тасвир қарор дидҳад.

Аз ин нигоҳ, дар радифи нависандагони насли солҳои 90-ум, асарҳои нависандай соҳибзавқ, дорандай Ҷоизаи адабии ба номи Садриддин Айнӣ Мачид Салим бо мавзую муҳтавои худ, ки асосан ба тасвири зиндагии аҷоибу гароиб, дар айни ҳол мураккаб ва душвору пуразоби ҳайвоноту парандагон ва дар умум, мавҷудоти гуногуни табиат бахшида шудааст, ҷолиб ва сазовори таҳсин мебошад.

Майд Салим аз огози фаъолияти эҷодияш марому ҳадафи худро мушаххасу дақиқ намуд: барои ўманзараҳои зебою нодирӣ табиат, ҳаёти мавҷудоти муғтафовите, ки дар оғӯши ин рангрезиҳо руҳдодҳои олами пуррамзу роз ва афсунгару муъчиизавӣ ҳаёт ба сар мебаранд, шавқовару ҷозиб менамуд, аз ин рӯ, вай ба сифати носире, ки маҳз ба қашфи муаммои дунёи ҳайвонот, муборизаю муқовимати ҳамешагии байни онҳо, талош барои дарёғти ризку рӯзӣ ва ба ин васила, зинда мондан, ҳушӯриву зиракӣ нишон додан дар лаҳзаҳои ҳатарзое, ки ба сарашон меояд ва муҳиму бартар аз ҳама, дар муносибати инсонҳо бо ин маҳлукот, ки кам андар кам аз рӯйи некропио шафқат ва адлу инсоф будааст, таваҷҷуҳ зоҳир намуда, дар ин чода муваффак гардидааст. Ба ин гуфтани то китоби нави нависанда, ки таҳти унвони «Ҳирс» дастраси хонандагон гардидау аз романи ҳамном, қиссаи «Озодапаланг» ва ҳикояҳои солҳои оҳир эҷоднамудаи ўтаркиб ёфтааст, далели равшан ва барҳақ мебошад.

Романи «Хирс» нахуст дар шакли қисса иншо гардида, бাযдтар нависанда онро такмилу коркард намуда, бо илова карданни лавҳаю эпизодҳои пурнизор, ки дорои драматизми шадид мебошад, сохтору композитсия ва раванди инкишофи сужаи асарро истехқом баҳшида, онро ба романи хонданию пурмуҳтаво ва аз лиҳози гоявӣ ибраторомӯзу ахлоқӣ табдил додааст. Дар воқеъ, дар романи «Хирс», дар меҳвари воқеоту руҳдодҳо муносибату муборизаи азалию қадими инсон бо ҳайвонот (аз чумла, олами вахш) дар лаҳзаҳои гуногун, дар мисоли як хирси пир, ки бо амали инсонгароёнаи сайди кӯхансол – бобои Набӣ аз дараи кӯҳӣ ба водӣ овардаву ром гардонида мешавад, қарор ёфта, тамоми ҳодисаҳо минбаъдаи роман ба ҳамин омили – нигоҳи афроди гуногунсолу гуногунпеша ба зухури хирс дар шаҳр баставӣ пайдо мекунад. Тасвири нақли нависанда муғассал буда, вай бо забони содаву фасех, бо истифода аз саноен бадеии ташхису тамсил воқеаҳои ба сари бобои Набӣ ва хирс омадаро як-як ракам задаю бозгӯйӣ мекунад. Ва бо инъексиони зиндагии вазнину гоҳо фочиабори хирс, ки аз макони зисташ – дараю ҷанталистони кӯҳӣ дур афтода, ба иддае аз одамони бадгавҳару бетараххум, ки ин ҷонвари безабонро ҷашими дидан надоранд ва бо рафттору амалҳои гайриинсонию ҳашини худ аз пайи озораш мешаванд, рӯ ба рӯ мегардад. Дар ин гуна

холатъо хирс ба гунаи зуд эхсос мекунад, ки дар байни ин ашхоси бедард, одамони раҳмидлу боназокат, ки олам маҳз бо амалҳои волои инсонии онҳо бақою пойдорӣ пайдо кардааст, ба мисли бобои Набӣ умр ба сар мебаранд, ки хадафи зиндагияшон некиу накуорӣ на танҳо ба ҳамчинси худ, балки ба ҷондорону ҳайвонот маҳсуб мёбад. Ҳангоме ки хирс дар шаҳр ба муҳити ноошно меафтад, як-бора бо ин ҳолу ҳаво одат карда наметавонад, валие алоқаю дӯстии бемислу монандии бобои Набӣ ва бачагони маҳалла бо хирс ўро дилгарму ҳушхол месозад. Аммо пайдо шудани хирс дар шаҳр ҳаргиз созгор ба майлу мазоқ ва шавқу рағбати як гурӯҳи одамон, ки бадтинату нотавонбинанд, намебошад ва ин тоифа аз тамоми роҳу василаҳо имконпазир истифода мекунанд, то хирсро аз маҳаллаи шаҳр биронанд. Мачид Салим ҳамчун нависандай мушоҳидакору пуртажриба дар лаҳзаҳои барҳӯрди Набӣ – Полвону хирс бо одамони бадманиш образи нафаронеро меояфарад, ки воқеӣ ва муассиру табиӣ ҷилва мекунанд. Яке аз ин гуна шахсони бадҳоҳо калтариш ба шумор меравад, ки муаллиф ўро бо ҳамин лақаб ба тасвир гирифта, ном нагузаштааст, ки ин ҳол ҳадафу рамзи хосеро доро мебошад. Мазмун, аз рӯҳои аввали дар маҳалла қадам гузоштан, хирс мардро бо ҳамин сару сурат дучор омада, дар хотир гирифтааст. Воқеан, нависанда бо нақлу бозгӯйӣ бо ҳам рӯ ба рӯ гардидану сухбатҳои ногувори калтариш бо Набӣ – ширкорҷӣ симои мангури ўро хеле равшану ҷаззоб оғардааст. Мӯйсафед хирсро аз рӯйи шафқату дилсӯзӣ, бе ҳеч мақсади гаразноку манғиатҷӯёна аз дараи кӯҳӣ ба канори шаҳр овардааст, аммо нафароне чун калтариш, ки сиришташон оғандо аз бадгумонию ҳасудист, ошкорову рӯйрост бо бобои Набӣ арбада бардошта, изҳор медоранд, ки вай хирсро барои боизио тамошо овардаасту бо ин роҳ пул коркардан меҳоҳад. Ин лаҳза дар роман ба висилаи муколамасозию баёни андешаҳои калтариш, ки аз сиришти нопоки ў дарак медиҳад, аз ҷониби нависанда басо зиндаю таъсирибахш таҷассум ёфтааст:

-Ха, бобои Набӣ, аз кучо омадӣ!

-Намебинӣ, аз кӯча.

-Бо хирсат мардума тамошо дода, пул чамъ мекунй, ха?

Ин тарзи суханронии калтариш ба мўйсафед нафорид. Хост адабашро дихад, аммо аз чизе анлеша карду гуфт:

-Баъзехо пул медиҳанд. Ба ивази с

-Дигар рохи пулчамъкунй наёфтى?
Токати мўйсафед ток шуда, якбора ба-

Токати мүйсафед Ток шуда, якоброшуфт:

идерлай киёндекат ва хукумати шаҳр хамакидаву якид мебошанд ва хоҳони берун карданни хирс аз шаҳр ва бад-ин тарик, маҳрум намудани одамон, ба хусус, кӯдакон аз тамоши хунароҳи гунагунаи чонваранд. Дасисаю бадхоҳӣ ва кинаварзию хабарчинии калтариш хисоб надорад, ўз қабили образҳои манфие дар асар мебошад, ки Майд Салим дар оғарида ниҷеҳро ўз воқеан комёб гардидааст. Аз раванди инкишоғу такомули воқеаҳо, марҳала ба марҳала равшану бармalo ме-гардад, ки калтариш бо ҳар роҳу шевайи дастрас меҳоҳад, зарари худро ба хирса расонад. Ва ин лаҳзай дилҳоҳ барои ин

качтинати нопокзода фаро мерасад. Бобони Набӣ пас аз чанд хафтаи беморӣ, ки умре баъди даргушашти ҳамсараванҳо мезист аз олам ҷашм менӯшад ва хирс соябонии сару муттакои зиндагияшро абадӣ аз даст медиҳад. Нависанда бо тасвири манзараи фохиабору даҳшатзо, ки аз бераҳмии мутлаки фарзанди Инсон мегӯяд, гояеро баён месозад, ки дар чомеа ҳатарноктарину музиrtтарин падида – ваҳшонияти одам, дар шаклу шеваҳои ҷаллодона мебошад.

Калташи, ки дар гүштин бо хиро мағлуб шуда буду кариб дар зери панчахои ин ҳайвони сутург қолаб тихӣ.

МАЦИД САЛИМ

Х И Р С

мекард, аз фурсати муносиб истифода карда, шабонгах ба ҳавлии мӯйсафед даромада, хирсро бо ходаи оҳанини вазнине бо зарбаҳои бераҳмона бар таҳтапушту шикамаш, сару рӯйшро гарки хун месозад. Яке аз образҳои мусбати роман Аҳадӣ корманди сирк мебошад, ки дар қиёс бо қалтариш инсони меҳрубону хайрҳо буда, хирсро аз азобу машакқатҳои беохирӣ начот дода, ба боги ҳайвонот меорад. Дар асар тасвири нақли нависандя якрангу дил-базан сурат нагирифта, вай аз ручуъҳои психологӣ, усули баргардонии (гузаштани ҳудро, ки дар дараю ҷангалистон шоду роҳат зиндагӣ ба сар мебурд, ба ёд оварданни хирс), афсонаю ривоятҳои мардумӣ корбурди эҷодкоронаи аъъанаи насрими класики -гуфтумону амалиёти ҳайвонҳо баёни ҳикмату панд ва амсоли инҳо истифода мекунад. Бояд қайд кард, ки дар роман қаҳрамонони зиёде амал мекунанд, ки директори боги ҳайвонот, маймунбозӣ (соҳиби маймуну пакана дар сирк), нозирӣ боғ аз ин қабил ба шумор мераванд.

Дар сирк низ бадгавхароне аз пайи нешту нобуд намудани хирс мешавандан, ки маймунбоз яке аз онҳост. Ҳасуди юн бадбинӣ, нотавонбинӣ, ба газаб омадан аз намоишҳои рангину бомаҳорати Аҳаду Палвон (хирсро баъдтар ҳамин таврном мебурданд), ба як сухан дастовардӣ муваффақиятҳои ҳамкори худ маймунбозро ба он водор месозад, ки ба думболии ҳалоки хирс ба ҷонвар сӯзанро дар магзии банианҳо ҷой карда медиҳад. Нависанда инлаҳзаро пандомезона хулоса мекунад:

«Хирс аз тинати пасту хисси баҳилий вай оғаҳӣ надошт, балки ҳарғиз ин муамморо фахмида наметавонист. Намедонист, ки инсонҳои паст ба ҳар разолату ҷаҳолату қодиранд». Ҳароина, тири ноҳалафон ба ҳадаф намерасаду нияту накшашои муғризионашон амалӣ намегардад ва хирса баъд аз муолиҷау табобати бардавом, ки 20 рӯз илома мейбад, зинда мемонад.

20 руз идома мессад, зинда месмонаид.
Унсурى дигаре, ки Мачид Салим аз он огохмандона ва дар мавридиҳо зарурӣ тавъям бо воқеият истифода мекунад, таҳайюл бадей мебошад. Маҳз бо неруи ба-ланди таҳайюл нависанда манзараи воқеаён ҷолибу ҷозиби бархӯрду шиносоии Пол-вонро бо хирси малла, ки аз қадом гӯшашан кандори Россия ба боги ҳайвонот солҳои пеш оварда шудааст ва азоби маҳчурис-танҳои мекашад, мохирона инъикос на-мудааст, ки дар роман бехтарин эпизод

ба ҳисоб меравад. Ҳунару маҳорати ниго-
рандагии нависанд дар тасвири ҷузъиёту
риштаҳои нозуки бо ҳам дӯст шудану
мехру муҳаббат пайдо карданӣ Полвон ва
хирсиmallазоҳир мегардад, ки нависан-
да тавонистааст, ба ин дӯстию бо фоҷиа
анҷом ёфтани поёни кори хирси малла ба
асар ҷанбаи фалсафӣ бахшад. Ҳосили ин
муҳаббат тавлиди хирбачаест, ки оқибат
модараши (хирси малла) онро бо дасти
худ ба ҳалокат мерасонад. Ин саҳнай
фоҷиаомез аз забони Аҳад дар асар ба тав-
ри зайл баён мешавад:

«Дұстам, хайвонот низ мисли инсон озодиро дұст медоранд. Охир, онҳо хам махлукі Худоанд. Кій меҳоҳад, ки то охири умр дар қафас бошад? Ана, барои хамин хирси малла худаш бачаашпро күштааст, то ки мисли вай як умр дастанғару дар асопат набошад».

Фарчоми роман низ хонандаро ба андеша мувочех месозад. Хангоме ки Полвонро дубора ба ватанаш, мавзеи Хирсдараи Ромит оварда, раҳо мекунанд, хайли хирсхои дара ба ў бо шубҳаву гумон назар мекунанд. Мазмун, одамон қасди онро мекунанд, ки тавассути хирси пир макони будубоши дигар хирсхоро пайдо ва аз пайи маҳв намуда-нашон гарданд. Аз ин рӯ, Полвон аз хайли хирсхо чудо шуда, ба танҳой ҷоеро барои зистан ҷустуҷӯ мекунад. Дар ин роҳ қӯшиш мекунад, ки таваҷҷухи одамонро, ки аз пайи ширкори хирсхо мегаштанд, ба сӯйи худ ҷалб карда, ба ин нияти бади онҳо монеъ гардад. Умуман, ба андешаи мо, хотимаи асан рамзомезу ҳикматбор буда, дар ошкор намудани муаммои ҳаёту мамот, ки ҳокими ин зиндагӣ бани инсон мебошад, нависандагӣ кӯшиш ба ҳарҷ додааст ва ба ҳадафи пешгузоштаи худ комёб гардидааст. Қиссаи «Озодапаланг» низ мантиқан бо романни «Хирс» ҳамоҳангии пайвандии ғоявӣ дошта, дар он панорамаи зиндагии озодапалангӣ кӯҳӣ, воқеаҳои фоҷиавие, ки ба сари ў меоянд ва ба ҷазои худ сазовор гардидаин инсонҳои бадният, ки ҳамеша аз пайи дастгир кардани ин ҳайвони бобурури кӯҳӣ мегаштанд, хеле ба тафсил ва бо маҳорати тамом тасвир ёфтааст. Пулу сарват, манфиатҳои шахсӣ ғурӯҳи сайёҳони ҳориҷиро барои ширкори озодапалангу ҳамчинсонаш ба Мургоб меорад. Як нуктаи ба назар намоёни дигарро дар иртибот ба ҳунари нависандагии Масид Салим хотиррасон бояд кард, ки вай бар замми қобилияту истеъдо-ди баланд, ҷаҳонбинию дониши фароҳҳам дорад, ки инро аз тасвиру бозгӯйии ҷузъиёти табии зиндагии ҳайвонот, ки аз

чүзисти табий үндэгийн хайвонот, ки аз чанбай илмий бархүрдor мебошад, равшану возех ба мушохида гирифтан мумкин аст. Қахрамони кисса Асламшох, ки вазифаи рохбаладий душманони озодапалангу ёронашро ичро карда, бо ин вассила сохиби маблаги хангүфт шуданист, аз куллаи баланди күх афтида, ба сарнавишт тан медиҳад. Дар хама ҳолат нависанда бо тасвири воқеаҳои ибратомүз таъкид кардан меҳоҳад, ки аз қавли Фирдавсии бузургвор -«Макун бад, ки бинй ба фарҷом бад!», интиҳои амали беандешона нисбат ба ҳайвоноту чонварон аз чониби инсон хоҳад буд. Тавре гуфтем, дар китоб 18 ҳикоя чой дода шудааст, ки ба мавзуи табиат, хаёти рангину пуртазоди ҳайвонот, парандагону хазандагон ва мочароҳои ба сари ин маҳлүкоти безабони табиатом омада бахшида шудаанд. Ҳикояҳо бо забони балегу хушобуранг иниш шуда, дар равшаний андохтан ба паҳлухои нозуку мураккаби хаёти чонварон нависанда саътию талош намунааст.

Дар мачмұу, китоби нави нависанда Мачид Салим – «Хирс» дар насри мусысири точик ҳодисаи хурсандибаш буда, аз камолоти эчдөй нависанда шаҳодат мелихад.

*Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»*

► МУАРРИФ

Омӯзиши мунтазаму пайваста, аз як тараф, ба такомулу таҳаввули донишу ҷаҳонинии шахс мусоидат намояд, аз ҷониби дигар, дар дарки ҳодисоту воқеоти ҷаҳон такони ҷидди мебахшад.

Имрӯз баҳри омӯзишу мутолия китобу мачаллоти зиёде ба нашр мерасанд, vale инсон барои фаро гирифтан ва мутолияи на ҳамаи он хамарҳо имкон пайдо мекунад ва на ҳамаи онҳо шоистаи омӯзиши мутолия мебашанд. Вале мачалла илмӣ, адабӣ ва таълимию маъ-

Дар мақолаи «Инсон дар тасвири нависанда ва файласуфи фаронсавӣ Албер Камю», ки ба қалами устодони кафедраи филологияи ДДСТ ба номи Мирзо Турсунзода Н. Нуров ва А. Гоибов тааллук дорад, дар заминаи асарҳои ин нависанда ва файласуфи номвар мавқеъ ва ҷойгоҳи нақши инсон дар чомеа мавриди пажухиш карор дода шудааст, басо ҷолиб ва омӯзанд мебашад. Муҳаккиён равзана ба ғаъолият ва эҷодиёту зиндаги ин нависандай ҷаҳонӣ намуда, нақши инсонро дар чомеа аз нигоҳи ин файласуф бозгӯ намудаанд. Фалсафаи Камю дар бораи инсон дар он зоҳир мегардад, ки «зиндагии инсон моҳиятан пучу бемаъност»

Дар «Адаб» ғунҷида як олам

рифатии «Адаб» аз ҷумлаи нашрияҳоест, ки бояд онро пайваста омӯхт ва дар раванди пажухиш истифода кард. Дар мачалла беҳтарин навиштаҳои аз ҷиҳати мазмуну муҳтаво рангин дар беҳтарин шакл пешниҳод мегарданд. Шумораи навбатии ин мачалла (№2, 2022) ба табъ расид, ки гулбоғи пурнақхату шукуфони мазомину маънни баландгояро мемонад. Дар қисмати аввали мачалла мақолаи доктори илми филология, профессор, сарҳодими илмии Институти илмӣ-таҳқиқотии Дошишгоҳи миллии Тоҷикистон Субҳон Амирзода бо номи «Мудовимати иштироҳот дар адабиётшиносии тоҷик ҷой дода шудааст, ки дар он баррасии равияни нави адабиёти нимаи дуюми асри XIX (маорифпарварӣ) мавриди ҷаҳонли умрдорад, нотавону очиз аст».

Дар идома аз ғанҷинаи адабиёти ҷаҳон ғаъолият ва эҷодиёти яке аз нависандагони барҷастаи ҷаҳонӣ Антон Чехов ва ҳикояҳои бисёр ҷолибу пурмуҳтавои «Душманҳо», «Азизам» ва «Сӯѓворӣ»-и адиб пешниҳоди хонандагон гардонда шудааст. Дар зимн тақриҳо дар бораи ин ҳикояҳо аз ҷониби мунаққиди адабии амрикӣ Лайонел Триллинг «Нақди «Душманҳо», адаби ҷаҳонӣ Лев Толстой «Нақди «Азизам» ва мунаққидони амрикӣ Клинт Брукс ва Роберт Пен Уоррен «Нақди «Сӯѓворӣ» оварда шудаанд, ки ҳикояҳои мазкурро дар заминai тасвири ҳадафу ғояи олии нависандай ҷаҳонли кардаанд.

Ҳамчунин, дар шумораи мазкур навиштаҳои дотсенти кафедраи забонҳои коллеҷи омӯзгории ноҳияи Маҷлисия Нематзод бо номи «Ситошӣ ва нақуҳиши зан дар достони «Хусрав ва Ширин»-и Низомии Ганҷавӣ», муҳакқик Обид Шукурзода «Алиакбари Деххудо – сипаҳсолори адаби порсӣ», адаби Абдулҳамид Самад «Фидоии илм (дар боран Расул Ҳодизода)», Анзурати Мирзо бо номи «Донишманди файласуф ва ботинигар (перомуни ғаъолияти адабiётshinox Ҳолик Мирзозода)», нависандай ҷаҳонӣ Фёдор Достоевский бо номи «Рӯҳ дар зindon oзод мемонад (баргирифта аз қитоби «Хотироти сарони мурдагон»)», ҳикояи нависандай ўзбек Абдулло Қаҳҳор бо номи «Ҳазору як ҷон» ва устоди Дошишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода Абдурашид Самадов бо номи «Чашмаи муасаффи шеър дар оинаи тарҷума» (перомуни ғаъолияти тарҷумонии Шоири ҳалқии Тоҷикистон Фарзона) ҷой дода шудааст, ки саҳифаҳои навро даричаи заминai пажухиш ва эҷоду омӯзиши барои хонanda боз менамояд.

Ҳамин тарик, истилоҳоти маорифпарварӣ, равшанинамой ё рӯшнгарӣ ва фарқияти ин истилоҳот ва истифодаи он дар адабiётshinoxии тоҷик ва баҳси оlimoni тоҷik dар ин масъалаи зина ба зина нишон дода мешавад ва оlim истиfodaи истилоҳi мazkuro dар адabieiti tojik az nigoҳi ilmӣ fayri қobilis қabul mehixobad. Baroи tасdiки andešaҳoи ҷaҳon Ҳamchunun, dар шumoraи mazkuru navishtaҳoи dotsenti kafedrai zabonҳoi kolleҷi omӯzgorii nohijah MaҶlisiyah Nematzod bo nomi «Sitoшiш va naқuҳihi shan dар dostoni «Хusrov va Shirin»-i Nizomii Ganҷavii», muҳakқik Obid Shukurzoda «Aliakbari Dexhudo - sipaҳsolori adabi porse», adabi Abdullahamid Samad «Fidoii ilm (dar boran Rasul Hodizoda)», Anzurat Mirzo bo nomi «Donishmandi filesuif va botinigar (peromuni ғaъoliyati adabiye shinox Holik Mirzozoda)», navishandai ҷaҳonii Fёdor Dostoevskiy bo nomi «Rӯh dar zindon ozod memonad (bargirifta az qitobi «Hotiroti saronimurdagon»)», ҳikoya navishandai ўzbek Abdullo Qahhor bo nomi «Ҳazorу як ҷon» va ustodi Došishkada davlatii zabonҳoi Toҷikiſton ba nomi Sotim Ulugzoda Abdurashid Samadov bo nomi «Chashmai muasaffi shayr dar oinai tarҷuma» (peromuni ғaъoliyati tarҷumonii Shoiri halқii Toҷikiſton Farzona) ҷoy doda shudaast, ki sahifahoi navro darichai zaminai pajuhish va eҷodu omӯziши baroи xonanda boz menamoyad.

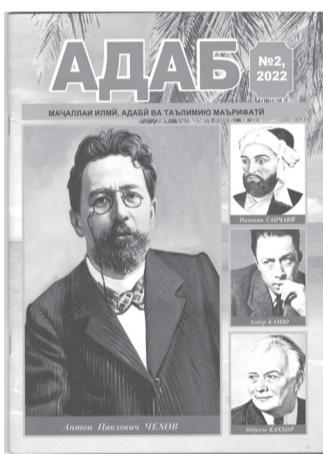
Дар ҷаҳони Ҳолик Мирзозода ӯзбек Абдулло Қаҳҳор бо номи «Ҳазору як ҷон» ва устоди Дошишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода Абдурашид Самадов бо номи «Чашмаи муасаффи шеър дар оинаи тарҷума» (перомуни ғаъолияти тарҷумонии Шоири ҳалқии Тоҷикистон Фарзона) ҷой дода шудааст, ки саҳифаҳои навро даричаи заминai pajuhish ва eҷodu omӯziши baroи xonanda boz menamoyad.

Дар ҷаҳони Ҳолик Мирзозода ӯзбек Абдулло Қаҳҳор бо номи «Ҳазору як ҷон» ва устоди Дошишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода Абдурашид Самадов бо номи «Чашмаи муасаффи шеър дар оинаи тарҷума» (перомуни ғаъолияти тарҷумонии Шоири ҳалқии Тоҷикистон Фарзона) ҷой дода шудааст, ки саҳифаҳои навро дарichai zaminai pajuhish ва eҷodu omӯziши baroи xonanda boz menamoyad.

Дар ҷаҳони Ҳолик Мирзозода ӯзбек Абдулло Қаҳҳор бо номи «Ҳазору як ҷон» ва устоди Дошишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода Абдурашид Самадов бо номи «Чашмаи муасаффи шеър дар оинаи тарҷума» (перомуни ғаъолияти тарҷумонии Шоири ҳалқии Тоҷикистон Фарзона) ҷой дода шудааст, ки саҳифаҳои навро дарichai zaminai pajuhish ва eҷodu omӯziши baroи xonanda boz menamoyad.

Дар ҷаҳони Ҳолик Мирзозода ӯзбек Абдулло Қаҳҳор бо номи «Ҳазору як ҷон» ва устоди Дошишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода Абдурашид Самадов бо номи «Чашмаи муасаффи шеър дар оинаи тарҷума» (перомуни ғаъолияти тарҷумонии Шоири ҳалқии Тоҷикистон Фарзона) ҷой дода шудааст, ки саҳифаҳои навро дарichai zaminai pajuhish ва eҷodu omӯziши baroи xonanda boz menamoyad.

И. ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

► РАВЗАНА

Гулчини абёти шоирона

КӯЧАИ ҚАФШ

Ғании Кашмирӣ дар газале, ки бо ин мисраҳо оғоз мешавад, доди суханро дода, аз заъфу нотавонӣ дар айёми пири ҳарф зада, ибораи зебои «кӯчаи қафш»-ро истифода кардааст:

Баски натвонам зи заъфи тан қадам

зад пешу пас,

Сайри поӣ ман даруни кӯчаи қафш

асту бас.

ШУЉЛАИ ОВОЗИ БУЛБУЛ

Шавкати Бухорӣ таркиби «шуљлаи овози булбул»-ро ба маънни ҳамдардио меҳру муҳабbat ҳунармандона корбаст намудааст:

Ҳаво сард асту дорад ҳеҳра

пошустае он гул,

Кунед аз шуљлаи овози булбул гарм

обаирао.

ОВОЗИ ПОӢ МАҲТОБ

Шавкати Бухорӣ дар газали дигар санъати муболигаро ба авҷаш расонида, мефармояд:

Ҳаво мавҷи рутубат мезанад аз

гиряям имишаб,

Ба гӯш овози по аз рафтани маҳтоб

меояд.

БӮСА ҲҮРДАН

Толиби Омӯлӣ ҳаловати васлро басо шоирона, дар камоли эъҷоз васф карда:

Забонам сер буд аз гӯфтугӯй, лек,

Лабам дар бӯса ҳӯрдан шишиҳо

дошт.

КӯЧАИ МАӮШУҚА

Хоҷа Ҳофизи Шерозӣ ба ошики сармасути бекарору ноогоҳу бепарво бо лутфи хоси шоири ҳушдор медиҳад:

Эй ки аз кӯчаи маъшуқаи мо

мегузарӣ,

Боҳабар бош, ки сар мешиканад

девораш.

ҚАЛАМ НОМАҲРАМ АСТ

Урғии Шерозӣ назокату муҳабати аслиро, ки ба рашк тавҳам гардидааст, ниҳоят зебо ва бо мушоҳидаи бикр байн намудааст:

МО агар мактуб наншиштем, айби

мо макун,

Дар миёни рози муштоқон қалам

номаҳрам аст.

МАЙХОНАИ ТИҲИИ АФЛОҚ

Сайдои Насафӣ дар изҳори матлаби мазкур, ки оҳанги барҷастаи фалсафӣ дорад, ба гулувв (дараҷаи олии муқоиса) расида:

Давр дигар гашту даврон бода

чандонам надод,

Шуд тиҳӣ майхонаи афлоқу

маҳмурам ҳанӯз.

► АЗ ҲАР ҲУСУС

Хонед, аҷоиб аст!

Намуди бокс то соли 1890 расман навъи варзиш эътироф нагардида буд.

***

Бандкашӣ аз соли 1920 аз зумраи бозиҳои олимпий маҳсуб мёфт.

***

Тиҳқи конунгузории Британияи Кабир рақами давлатӣ доштани мошини малиқи мамлакат шарт нест.

***

Аҳолии Шри – Ланка аз аҷҷоди мардумоне маҳсуб мёбанд, ки қабл аз эраи мо аз Ҳиндустон ба он кишвар қӯҷ баста буданд.

***

Дар Ҳиндустон мавзее бо номи «Охири дунё» воқеъ буда, макони оббозӣ маҳсуб мёбад.

***

Дар Рио – де – Жанейро (Бразилия)

ронандаҳо ҳуқук доранд, ки аз соати даҳи шаб то соати панҷи субҳ ҳини фурӯzon шудани ҷароғаки сурҳ воситаи нақлиётро манъ намоянд.

Чунин амал ҷорае барои пешғирӣ намудани мошиндузӣ маҳсуб мёбад.

***

Бачаи фил пас аз соати ба дунё омадан аз як ҷой ба ҷойи дигар рафта метавонад. Агар ҷонвар гирифтори беморӣ шавад, тавассути гӯшаш дору мегузаронанд.

***

Дар Будапешт беш аз сад ҳавзи обҳои шифобаҳаш ҳатто дар фасли зимиston ширғарм мавҷуданд. Пойтаҳтаҳар аз ҷиҳати ҳавзҳои обҳои шифобаҳаш дар дунё ҷойи панҷумро ишғол менамояд.

Таҳияи Хотами Ҳомид, «Омӯзгор»

► Дар шаш моҳи соли равон ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ дар вилояти Суғд ба 11,1 млрд сомонӣ расонида шуд.

► НИШАСТИ МАТБУОТЫ

Таъсиси шурои нави
диссертационӣ

- Донишкадаи давлатии забонхой Тоҷикистон ба номи Сотим Улугзода мутахассисонро аз рӯйи 11 забон ва 31 ихтисос дар зинаи бакалавриат, 5 ихтисос дар зинаи магистратура ва 5 ихтисос дар зинаи докторантура бо қасбҳои ба бозори меҳнат рақобатпазир омода менамояд, - зикр кард дар нишаси матбуоти ректори донишкада Чило Гулна-зарзода.

- Дар донишкада 5 факультет – филологияи тоҷик, филологияи рус, забони англисӣ, забонҳои Осиёӣ, забонҳои Аврупо ва шӯббаи фосилавӣ ва 16 кафедра мутобиқи нақшаша нави таълимӣ аз рӯйи 41 ихтисос бо фароғирини 5101 нафар донишмӯз фаъолият менамоянд.

Соли 2022 донишкадаро 933 нафар, аз чумла, 649 нафар шӯббаи рӯзона (14 нафар бо дипломи аъло), шӯббаи фосилавиро 254 нафар ва зинаи магистратуаро 30 нафар (3 нафар бо дипломи аъло) хатм карданд.

Дар ин давра дар донишкада 10 конференсияи илмӣ-назариявӣ ва илмӣ-амалӣ, 18 семинари илмӣ-методӣ ва 16 мизи мудаввар баргузор гардид.

Бояд қайд кард, ки 4 нафар унвончӯ ва омӯзгорони донишкада

Н. ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

Ташхиси 75 лоихаи санадҳои меъёри

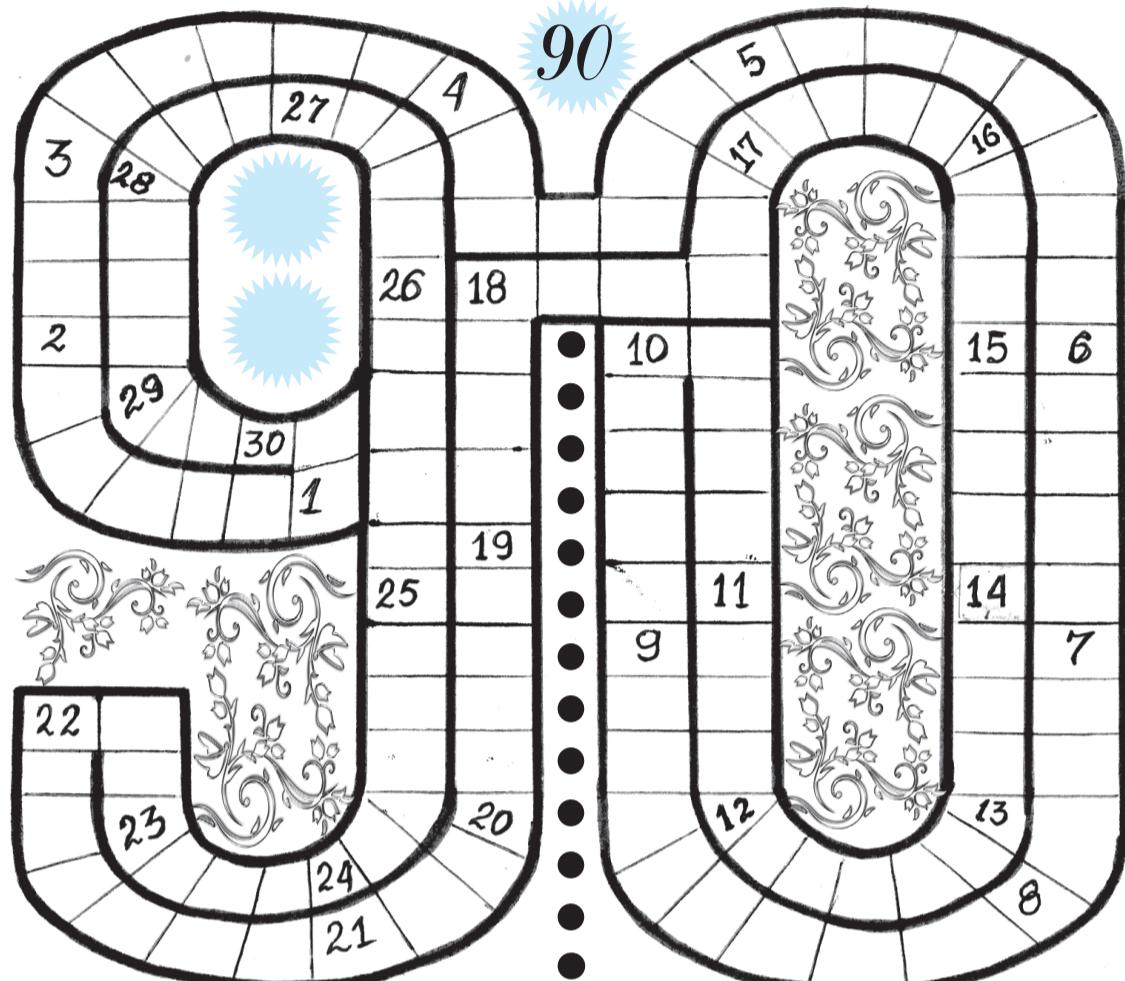
Дар нишаси матбуотии Маркази миллии конунгузории назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҷамъбасти фаъолият дар нимсолаи якуми соли 2022 директори он Иzzatullo Saidzoda зикр намуд, ки марказ дар ин давра лоихаҳои санадҳои меъёрии ҳукуқии зеринро мавриди таҳия ва баррасӣ қарор дод: қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи баҳои замин», «Дар бораи иштироки шаҳрвандон дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ» ва «Дар бораи ҳизматрасонии иҷтимоӣ».

Ҳамчунин, Маркази миллии конунгузорӣ лоихаҳои санадҳои меъёрии ҳукуқии зерконунии Кодекси манзили Ҷумҳурии Тоҷикистонро таҳия намуд. Дар давраи ҳисоботӣ бо мақсади дар амал татбиқ намудани консепсия, стратегия ва барномаҳои давлатӣ 7 нақшай ҷорабинҳои дохилиидорӣ дар Марказ таҳия, тасдиқ ва мавриди иҷро қарор доштанд. Ҳамзамон, ба Маркази миллии конунгузорӣ 75 лоихаи санадҳои меъёрии ҳукуқӣ барои гузаронидани ташхиси ҳукуқӣ ворид гардиданд. Баҳри бартараф намудани камбуҷидо ва мукаммалу мушаҳҳас гардонидани механизми татbiқи конунҳо ба субъектони ҳукуқҷодкунанда 329 таклиф манзур шуд.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

Муаммои «ҶАШНВОРА»

Ба истиқболи 90-солагии нашрияи «Омӯзгор»

1. Собиқ сармуҳаррири нашрияи «Омӯзгор».
2. Романи адабиёти тоҷик. 3. Нашрияи соҳавӣ дар Тоҷикистон. 4. Жанри матбуот. 5. Он ки рӯзноманигор аст. 6. «*** модари дониш аст». (Зарбулмасал). 7. Муқобилмайни душман. 8. Собиқ корманди нашрияи «Омӯзгор». 9. Дӯстӣ, рафоқат. 10. Гузаштаро меомӯзонад. 11. Жанри матбуот. 12. Истилоҳи журналистика. 13. Рубриқи нашрияи «Омӯзгор». 14. «То ҳаст зиҷонам ***, кори ман ин аст» (Камоли Ҳуҷандӣ). 15. Воситай навиштан. 16. Жанри матбуот. 17.

Фанни хониш. 18. Миллат. 19. Адиби шинохтаи тоҷик, ки корманди «Омӯзгор» буд. 20. Рафиқ, ҳамдам. 21. Истилоҳи соҳаи маориф. 22. Либоси миллӣ. 23. Нашриёт дар Тоҷикистон. 24. Собиқ сармуҳаррири «Омӯзгор». 25. Воҳиди маъмурӣ. 26. Санъати бадеӣ. 27. Шоири адабиёти класикии тоҷику форс. 28. «Силоҳ»-и рӯзноманигор. 29. Муродифи мактуб. 30. Мағҳуми хешутаборӣ.

Мураттиб Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

Ҳамкориҳои самарабахши донишкада

Директори Донишкадаи технология ва менемечменти инноватсионӣ дар шаҳри Кӯлоб, номзади илмҳои техникӣ, дотсент Алмосшоҳ Шоев доир ба фаъолияти донишкада, ҳатми донишҷӯён дар соли ҷорӣ ва таъмини онҳо бо ҷойи кор, ҳамкорӣ бо дигар донишгоҳҳои ҳориҷӣ, нақшаша қабули довталабон ва нақшаша ба рӯзноманигорон иттилоъ дод. Мавсүф, аз чумла, иброз дошт, ки донишкада яке аз аввалин муассисаҳои таълими олии касбии Федератсияи Россия фарӯзӣ шуда, ки соли 2011 таъсис дода шудааст. Аз рӯзҳои аввали таъсиси Ҳамкориҳои санадҳои санадҳои меъёрии ҳукуқӣ барои гузаронидани ташхиси ҳукуқӣ ворид гардиданд. Баҳри бартараф намудани камбуҷидо ва мукаммалу мушаҳҳас гардонидани механизми татbiқи конунҳо ба субъектони ҳукуқҷодкунанда 329 таклиф манзур шуд.

Дар соҳтори донишкада литсеий инноватсионии «Кӯлоб» фаъолият дорад, ки тақиҷоҳи қадрии донишкада ба ҳисоб меравад. Соли таҳсили 2020-2021 донишкадаро 460 нафар донишҷӯён зинаи бакалавр (19 нафар бо дипломи аъло) ва зинаи магистратуаро 28 нафар (9 нафар бо дипломи аъло) хатм намуданд. Айни ҳол омӯзгорону донишҷӯён 21 патент ва ихтироот ба даст оварда, аз рӯи 6 лоихаи фармоиши тадқиқоти илмии ҳудро амали мегардонанд.

Шариф АБДУЛҲАМИД,
«Омӯзгор»

Сафабахши ҷаҳон омӯзгор аст.

ОМӮЗГОР

Муассис: Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон
Почтаи электронӣ: n.omuzgor@mail.ru
Сомонаи ҳафтнома: www.omuzgor-gazeta.tj

Сармуҳаррир: Р. САИДЗОДА, Э. НАСРИДИНЗОДА, Н. САИД, Ҷ. ҶУРАЗОДА, З. АБДУЛЗОДА, Л. АБДУЛХОЛИҚЗОДА, Ношлиҳ НУРАЛИЗОДА | Ҳайати таҳрир: Ш. ХАЙРЗОДА, Ф. РАҲИМӢ, А. МУРОДӢ (ҷонишни сармуҳаррир), Н. ОХУНЗОДА (котиби масъул)

Сурог: 734025, ш.Душанбе, ҳ. Айнӣ - 126, Телефонҳо: қабулгоҳ – 225-81-55, ҷонишни сармуҳаррир – 225-81-58, котибот – 225-81-57, мухосибот – 225-81-61
«Омӯзгор» таҳти раками 0018/рз, аз 13.07.2015 дар Вазорати фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, таҳти раками 0110005977 дар Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифтга шудааст. Нашрия ба хотири ҷониши сармуҳаррир маводе низ ба табъи мерасонад, ки идораи ҳафтнома метавонад бо муаллиғон ҳамфирӯзӣ набошад ва барои онҳо масъулият ба ухда нагирад.

Навбатдори шумора: Х. ҲОМИД

Ҳафтнома дар матбааи нашриёти комплексии «Шарқи озод» ба табъи расид. | Индекси обуна – 68850 | Адади нашр: 37836 | Нусха | Тарроҳ: С. Ниязов | Ҳуруфчиин: С. Мӯсоева ва Д. Забирова
Навиштаҳо ва суратҳо ба идораи ҳафтнома воридгашта баргардонидан намешаванд. Идораи ҳафтнома навиштаҳоро дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компьютерии андозаи 14 (фосилаи 1,5) – и ҳарфи Times New Roman Tj. қабул менамоянд.